

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

**Obsahová analýza časopisů určených pro předškolní věk
s přihlédnutím k požadavkům vzdělávání vymezených v Rámcovém
vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání**

Bakalářská práce

Olomouc 2012

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Jana Bartoňová

Vypracovala:
Kristýna Nováková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 4. 4. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Janě Bartoňové za odborné vedení mé bakalářské práce, za milý a vstřícný přístup a za cenné rady, které mi během vypracování bakalářské práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	6
Teoretická část.....	9
1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	9
1.1 Cíle předškolního vzdělávání	10
1.2 Obsahová stránka časopisů pro děti a její provázanost s RVP PV	12
2 Časopis jako médium.....	14
2.1 Média obecně.....	14
2.1.1 Knihtisk a jeho význam	15
2.1.2 Dělení médií	15
2.2 Dětský časopis jako médium	16
2.3 Vliv dětského časopisu na edukaci dětí.....	17
2.4 Práce s dětským časopisem.....	20
2.5 Estetická stránka časopisu pro děti.....	21
3 Historie časopisecké tvorby pro děti předškolního věku	24
3.1 Vývoj literatury pro děti	24
3.2 Historie českých časopisů pro děti vydávaných od roku 1945 do roku 2000	25
3.2.1 Časopis Mateřídouška.....	25
3.2.2 Časopis Sluníčko	27
3.2.3 Časopis Studio pastelka, Moje pastelka, Pastelka	28
3.2.4 Časopis Méd'a Pusík	29
3.2.5 Časopis Bobík.....	30
3.2.6 Časopis Dáda	31
Praktická část.....	33
4 Obsahová analýza časopisů pro děti předškolního věku.....	33
4.1 Současná nabídka trhu s dětskými časopisy	33
4.2 Klasifikace dětských časopisů	35
4.3 Obsahová analýza vybraných časopisů	36
4.3.1 Barbie.....	36
4.3.2 Bořek Stavitel	38
4.3.3 Sluníčko	40
4.3.4 Pastelka.....	43
4.4 Český časopis versus zahraniční časopis.....	46
4.4.1 Časopis Looney Tunes presents – Daffy's activity special, Anglie	47

4.4.2	Časopis Busy Time, Anglie	47
4.4.3	Časopis Bob der Baumeister, Německo	48
4.4.4	Časopis Prinzessin Lillifee, Německo	49
4.4.5	Závěrečné srovnání: Český versus zahraniční časopis	49
5	Průzkumné šetření.....	50
5.1	Cíl průzkumného šetření.....	50
5.2	Metoda průzkumného šetření	50
5.3	Charakteristika průzkumného vzorku.....	51
5.3.1	Popis průzkumného vzorku	51
5.4	Předpoklady	54
5.5	Analýza a interpretace dat průzkumného šetření.....	55
5.5.1	Analýza a interpretace dat – respondenti rodiče.....	55
5.5.2	Analýza a interpretace dat – respondenti pedagogové	62
	Závěr.....	68
	Seznam použitých pramenů a literatury	69
	Seznam příloh.....	73
	ANOTACE	

Úvod

Skutečnost, že média mají velký vliv na rozvoj a formování osobnosti, je všeobecně známá. U dětí to platí dvojnásob. V dnešní „informační“ době se nám nabízí velké množství médií, jako například televize, počítač, rádio, knihy anebo periodický tisk. Média by měla sloužit především k informování, edukaci a také samozřejmě k zábavě. Ovšem mnohdy tomu tak není. V médiích se často objevují nevhodná témata, agresivita, velké množství podbízivých reklam a spousta dalších prvků, které by mohly malému dítěti spíše uškodit, než jej rozvíjet.

Nedávno jsem ve staré zaprášené krabici objevila hromadu dětských časopisů, které mi maminka kupovala, když jsem byla dítě. Se zájmem a nadšením jsem si časopisy prohlížela. V tu chvíli mě napadlo, že by nebylo špatné zjistit, jak vlastně vypadají časopisy určené dětem dnes. To byl hlavní důvod k vytvoření mé bakalářské práce, která se zabývá problematikou využití dětských časopisů k edukaci dětí předškolního věku. Myslím si, že toto téma je stále aktuální. Dnes a denně vznikají nové časopisy pro děti, ale je otázkou, jak moc jsou kvalitní.

Hlavním cílem této práce je objasnit problematiku využití časopisů k edukaci dětí předškolního věku. K naplnění hlavního cíle jsem si stanovila dílčí cíle a předpoklady. Prvním cílem je zjistit využití obsahu vybraných časopisů k edukaci dětí. Druhou významnou složku celého výzkumu tvoří názory a zkušenosti s dětskými časopisy jak ze strany rodičů dětí, tak pedagogů mateřských škol.

Teoretická část se člení na tři hlavní kapitoly. První kapitola seznámí čtenáře s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a jeho provázaností s časopisy pro děti. Druhá kapitola pojednává o časopisu jako médiu a dělí se na několik podkapitol, ve kterých jsou nejprve média popisována obecně, dále se zaměřují na časopisy pro děti a jejich vliv na edukaci, neméně důležitá je i estetická stránka časopisu. Poslední kapitola se zabývá historií dětské časopisecké tvorby.

Praktická část se skládá z dvou hlavních částí, obsahové analýzy časopisů pro děti předškolního věku a průzkumného šetření. V první části, před samotnou obsahovou analýzou, se zaměřuji na zmapování trhu s časopisy pro děti a vytvoření klasifikace, podle které by se daly časopisy třídit. Poté následuje obsahová analýza mnou vybraných vzorků dětských periodik. K obsahové analýze byla vybrána tato periodika: Barbie, Bořek Stavitel, Sluníčko a Pastelka. Podle vytvořené klasifikace dětských časopisů jsou

tak rozebrána dvě vzdělávací a dvě komerční periodika. Závěrem první části je stručné srovnání českých časopisů s dostupnými zahraničními vzorky. Druhá část práce se zaměřuje na vlastní průzkum, který je orientován na rodiče dětí a pedagogy mateřských škol. Z průzkumu by mělo vyplynout, jaké časopisy dětem rodiče nejčastěji kupují, podle čeho je vybírají a jaký těmto časopisům přiřkládají význam. U pedagogů zjišťují, jaký časopis považují za nejvhodnější pro děti předškolního věku a zda používají a pracují s dětskými časopisy ve své pedagogické praxi. U obou skupin respondentů se dále zabývám otázkou spokojenosti s nabídkou dětských časopisů na trhu.

I TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část

1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcové vzdělávací programy představují hlavní kurikulární dokumenty. Pojem kurikulum pochází z latinského slova *curriculum* (běh, závodní dráha, vůz), což v přeneseném významu znamená posun po plánované cestě. Pojem kurikulum není snadné definovat, existuje mnoho vymezení. V současné době je kurikulum komplexně chápáno jako veškerá zkušenost, kterou žáci ve škole získávají. Průcha ve své publikaci *Moderní pedagogika* definuje kurikulum jako „*obsah vzdělávání, který zahrnuje veškeré zkušenosti, které žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, zejména jejich plánování, zprostředkovávání a hodnocení*“.¹

Díky zákonu o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (č. 561/2004 Sb.) se začal uplatňovat systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání populace od 3 do 19 let. Tento zákon zavedl novou soustavu vzdělávacích programů, tímto dal školám pravomoc vytvářet vlastní školní vzdělávací programy.² Vytváření kurikulárních dokumentů se uskutečňuje na dvou úrovních, na úrovni státní a školní. Státní úroveň představují Národní program vzdělávání (NPV, Bílá kniha) a Rámcové vzdělávací programy (RVP). Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP).³

Od roku 2005 začaly všechny mateřské školy připravovat své školní vzdělávací programy jako základní pedagogický dokument, který je v souladu s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV).⁴ Datem 1. září 2007 se stává Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání povinným dokumentem a všechny mateřské školy, které jsou zařazeny do sítě škol a školských zařízení, podle něj musí tvořit svůj školní vzdělávací program.⁵ Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání stanovuje elementární vědomostní základ, vymezuje

¹ PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. s. 117.

² Tamtéž, s. 120 -121.

³ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. s. 5.

⁴ PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. s. 117.

⁵ *Výzkumný ústav pedagogický*. Praha. [online] © 2010. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.vuppraha.cz/ramcove-vzdelavaci-programy/predskolni-vzdelavani>>.

hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku.⁶

1.1 Cíle předškolního vzdělávání

Cíle a obsah vzdělávání byly vytvářeny v závislosti na proměnách pohledu na dítě a jeho hodnotu. V minulosti bylo dětství považováno za nevýznamné období a k dítěti se přistupovalo necitlivě. Jan Ámos Komenský se ve své publikaci *Informatorium školy mateřské* jako první zamyslel nad cílem a obsahem výchovy dětí a představil předškolní vzdělávání jako nutný předstupeň obecného vzdělávání. Svými názory na dítě a jeho vzdělání přispěl i zastánce přirozené výchovy Jean Jacques Rousseau, který byl přesvědčen, že o rozvoj dítěte se postará příroda. Na počátku 20. století vzniká reformní hnutí za novou výchovu, které přineslo změnu v cílech a obsahu předškolního vzdělávání. Vznikají specifické alternativní programy, které jsou spjaty se jmény Johna Deweye a Marie Montessoriové. V Čechách byla hlavní iniciátorkou Ida Jarníková, která připravila první osnovy pro mateřské školy, ve kterých vymezila nové cíle a obsahy předškolního vzdělávání. Po roce 1948 byly díky tehdejší společenské a politické situaci reformní snahy omezeny. Reformní záměry směřovaly pouze k zavedení jednotného plánovitého výchovného postupu. Po roce 1989, kdy nastala změna politické situace, bylo zapotřebí nově formulovat cíle a redukovat obsah vzdělávání.⁷ Jednalo se o kurikulární reformu, která probíhala ve druhé polovině 90. let minulého století a vyvrcholila vznikem Národního programu vzdělávání v ČR (Bílá kniha). Tato změna kurikula započala tvorbu jednotlivých rámcových vzdělávacích programů.⁸

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi. Tyto cíle jsou zde stanoveny jako záměry a výstupy, a to nejprve na úrovni obecné a následně pak na úrovni oblastní. Konkrétně se jedná o tyto cíle:⁹

⁶ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. s. 6.

⁷ PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. s. 143 – 145.

⁸ *RVP Metodický portál wiki*. Pedagogický lexikon. [online]. Poslední aktualizace 11. 4. 2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:

< http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogický_lexikon/K/Kurikulárn%C3%AD_reforma>.

⁹ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. s. 9 – 10.

- Rámcové cíle (záměry)
- Klíčové kompetence (výstupy)
- Dílčí cíle (záměry)
- Dílčí výstupy (výstupy)

Rámcové cíle představují cíle obecné, které vytyčují univerzální záměry, směřující k rozvoji osobnosti dítěte. Pokud jsou tyto záměry naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření klíčových kompetencí. Pedagogové by měli sledovat tyto cíle:¹⁰

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Klíčové kompetence reprezentují cíle obecné, které jsou vyjádřeny v podobě výstupů. V předškolním vzdělávání jsou klíčové kompetence chápány jako soubory elementárních poznatků, dovedností, schopností, postojů a hodnot. Dobře položené základy klíčových kompetencí jsou příslibem příznivého rozvoje a vzdělávání dětí. Pro předškolní vzdělávání RVP PV stanovuje tyto kompetence:¹¹

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence činnostní a občanské

Vzdělávací obsah RVP PV je uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí. Tyto oblasti zahrnují dílčí cíle, vzdělávací nabídku a očekávané výstupy. Dílčí cíle a očekávané výstupy se nachází v kategorii oblastních cílů. Dílčí cíle jsou formulovány jako cíle jednotlivých vzdělávacích oblastí. Stanovují, na co se má pedagog u dítěte zaměřit. Očekávané výstupy jsou předpokládané výsledky, kterých by měly děti na konci

¹⁰ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. s. 11.

¹¹ Tamtéž, s. 11 – 12.

předškolního vzdělávání dosáhnout. Vzdělávací nabídkou se rozumí nabízené učivo, které je dětem předkládáno v podobě činností. Jedná se o tyto vzdělávací oblasti:¹²

1. dítě a jeho tělo (biologická)
2. dítě a jeho psychika (psychologická)
3. dítě a ten druhý (interpersonální)
4. dítě a společnost (sociálně – kulturní)
5. dítě a svět (environmentální)

1.2 Obsahová stránka časopisů pro děti a její provázanost s RVP PV

Současná nabídka časopisů pro děti předškolního věku je velmi obsáhlá a různorodá. Také jejich cena se liší a není zrovna zanedbatelná. Tvorba časopisů pro děti předškolního věku by měla vycházet z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Obsah časopisů by se v ideálním případě měl promítat do všech pěti vzdělávacích oblastí (dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět).

Rámcový vzdělávací program byl zmíněn pouze v časopisu Pastelka. Ta na svých internetových stránkách uvádí, že volně navazuje na rámcové vzdělávací programy, závazné pro mateřské a základní školy.¹³ Pro přiblížení u každé vzdělávací oblasti RVP PV níže uvádím náměty a témata, se kterými se čtenář dětského časopisu může setkat.

Dítě a jeho tělo:

Úkoly zaměřené na zrakové rozlišování (najdi sedm rozdílů, v řadě jsou stejné obrázky a jeden jiný, najdi na obrázku všechny nesmysly, které zvířátko patří tomuto stínu), činnosti zaměřené na rozvoj jemné motoriky (vystřihovánky, omalovánky, pracovní činnosti, výtvarné soutěže), úkoly a příběhy zaměřené na lidské tělo a naše zdraví (popis lidského těla, spojování oblečení s částmi těla, záhady lidského těla, výroba kostlivce, jak pečovat o zoubky) atd.

¹² Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. s. 14 – 16.

¹³ Měsíčník pastelka. [online]. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <www.pastelka.com>.

Dítě a jeho psychika:

Do této oblasti spadají činnosti jako například sledování a vyprávění pohádky, příběhu, slovní hádanky, básničky, písně, malované čtení, příběhy na pokračování, komiksy, základní matematické představy (početní úkoly, spojování stejných geometrických tvarů, řazení příběhu podle časové posloupnosti, obtahování a dokreslování tvarů), poznávání barev, poznávání některých písmen, seznámení s cizím jazykem (malovaná angličtina).

Dítě a ten druhý:

Do této kategorie bývají řazeny příběhy o kamarádství, vzájemné pomoci, dále příběhy, které slouží k prevenci šikany, lhaní a krádeží. Často bývá dítěti zprostředkováno, jak se chovat před cizími lidmi nebo jak by měly vypadat vztahy v rodině.

Dítě a společnost:

Tuto skupinu tvoří příběhy o tom, jak se chovat k druhým lidem, dětská etiketa nebo také hudební činnosti (texty písní).

Dítě a svět:

Toto téma bývá pojednáno v příbězích o širším společenském prostředí (roční období, světadíly, jiné země, kultury a národy, zvířata, Vesmír), současně sem spadá i povědomí o životním prostředí (třídění odpadu, péče o životní prostředí).

2 Časopis jako médium

2.1 Média obecně

Pojem médium vychází z latinského slova *medius* a znamená prostředek, prostředník nebo zprostředkující činitel. V sociální komunikaci je pod pojmem médium označováno to, co zprostředkovává někomu nějaké sdělení.¹⁴ Masová média (masmédia) jsou taková média, která slouží celospolečenské komunikaci. Tudiž komunikaci mezi jedním výchozím bodem a vysokým počtem bodů cílových.¹⁵ Cílové body se většinou neznají a tvoří tzv. „masu“, to znamená, že příjemci či uživatelé nejsou konkrétní skupiny či skupina jedinců, nýbrž anonymní, jen obecně definované množiny příjemců, jež si pro svou velikost a anonymitu vysloužily označení „masa“.¹⁶ Masová média jsou tak komunikačními prostředky, které oslovují velké množství lidí.

Českým ekvivalentem k pojmu masová media jsou hromadné sdělovací prostředky, což je souhrn médií užívaných v procesu komunikace.¹⁷ Jak uvádí J. Jirák a B. Köpplová: „Zpravidla se těmito výrazy rozumí periodický tisk (čili především noviny a časopisy určené široké veřejnosti) a rozhlasové a televizní vysílání, ale stále častěji také veřejně dostupná sdělení na internetu, ať již mají povahu výstupní výrobní organizace (např. zpravodajské portály), akumulace uživatelských příspěvků (servery typu YouTube), individuálních počinů (např. autorské blogy), popř. kontaktních sebezprezentačních nástěnek (facebook).“¹⁸ Pod pojem masová média obecně spadají noviny, časopisy, filmy, rozhlasové a televizní vysílání, internetové stránky. Jednoduše vše co je určeno k tomu, aby se šířilo z jednoho místa a mohlo být využito všemi, kteří na to narazí, nebo si to vyhledají.¹⁹

¹⁴ JIRÁK, Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. s. 16.

¹⁵ JIRÁK, Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*, Praha: Portál, 2003. s. 21.

¹⁶ MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. *Základy mediální výchovy*. Praha: Porál, 2007. s. 17 – 18.

¹⁷ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. s. 104.

¹⁸ JIRÁK, Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. *Masová média*, Praha: Portál, 2009. s. 21.

¹⁹ MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. *Základy mediální výchovy*. Praha: Porál, 2007. s. 285.

2.1.1 Knihtisk a jeho význam

Vynález knihtisku výrazně přispěl k rozvoji masových médií, zejména periodického tisku a knih. Knihy, časopisy a noviny se tak staly dostupnými pro široké vrstvy obyvatelstva. Dá se říci, že knihtisk odstartoval novou etapu komunikační techniky. Proto považují za důležité, věnovat pár řádků právě tomuto převratnému vynálezu.

Vynález knihtisku bývá často označován jako „informační revoluce“. Tuto revoluci spustil kolem roku 1450 Johannes Gutenberg, který přišel na způsob, jak sestrojít tiskařský lis, u kterého bylo možné měnit jednotlivé litery. Díky tomuto vynálezu bylo možné mechanicky zhotovovat shodné kopie a zprostředkovávat je širokému publiku. Ke konci 15. století se knihtisk rychle rozšířil po Evropě a následně do celého světa. Do popředí zájmu se tak dostává psané slovo. Vznik masových médií je přisuzován právě možnosti výroby mnohočetných kopií téhož sdělení. Gutenbergův vynález výrazně přispěl k utváření národních kultur a národních jazyků.²⁰

2.1.2 Dělení médií

Ucelené dělení médií neexistuje. Každý autor má své specifické členění. Tato kapitola pojednává o časopisu jako o „vzdělávacím médiu“ pro děti předškolního věku. Ke správnému pochopení proto postačí dvě vybraná dělení. V Praktické encyklopedii žurnalistiky jsou média dělena na tištěná a elektronická. Mezi tištěná média patří noviny, časopisy, knihy. Mezi elektronická např. rozhlas, televize a internet.²¹ Média nepochybně tvoří podobu současného života rozvinutých společností, které samy sebe označují jako „informační“, proto zmiňují i členění podle M. Mičienka a J. Jiráka, kteří rozlišují média „stará“ a „nová“. Za „stará média“ považují noviny, časopisy, filmy, rozhlas a televizi. „Novými médii“ rozumí varianty „starých médií“ a nové komunikační možnosti v prostředí počítačových sítí, například internetu a digitální televize.²² Níže je uvedeno přehledné dělení, sestavené z výše zmiňovaných pramenů.

²⁰ JIRÁK, Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. s. 74 – 75.

²¹ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. s. 104.

²² MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007. s. 17.

1. média tištěná – noviny, časopisy, knihy
2. média elektronická – televize, rozhlas, video, internet
3. média stará – noviny, časopisy, knihy, filmy, rozhlas, televize
4. média nová – elektronické podoby „starých“ médií, internet, digitální televize

Časopis může být médiem tištěným, starým a současně i novým. Dnes existují vybrané časopisy i v elektronické podobě. Uvádím například časopis Dáda, který si lze zakoupit a následně přečíst na této internetové adrese:

<http://cs.publero.com/titul/dada-pro-deti>

2.2 Dětský časopis jako médium

Podle Praktické encyklopedie žurnalistiky je časopis „*tiskovina, která vychází pravidelně, v určitém místě a má nejméně půlroční a nejvíce jednotýdenní periodicitu. Od deníku se liší menší aktuálností, větší podrobností probíraných témat a grafickou úpravou. Svou strukturou, stavbou textů i celkovým zaměřením je určena vyhraněnému okruhu čtenářů, který je již zpravodajsky informován a hledá detailnější nebo specializované údaje. Časopisy lze rozdělovat podle nákladu, podle zaměření na věk (dětské, pro mládež), podle zájmů (hudba, zahrada, koně), podle pohlaví (časopisy pro ženy, pro muže), podle odbornosti (lékařské, psychologické atd.). S rozvojem internetu mohou mít časopisy i svou elektronickou podobu.*“²³

Tématem zkoumání jsou dětské časopisy, proto se z výše uvedené definice pokusím vymezit časopis pro děti předškolního věku. Časopis pro děti předškolního věku je periodická tiskovina, která svým zaměřením, obsahy a grafickou úpravou odpovídá věkové skupině dětí od tří do šesti let věku života. Definovat časopis, který je určen dětem předškolního věku, není jednoduché. Děti od tří do šesti let nemohou být nazýváni čtenáři, jelikož se učí číst až po nástupu do první třídy základní školy. Ovšem dítě, které je různými způsoby připravováno již v předškolním období na čtení, se naučí číst mnohem rychleji a s větší jistotou než dítě, které se s psanými texty dříve nesetkalo.²⁴ Klíčovou roli zde hrají rodiče a učitelé mateřských škol.

²³ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. s. 38.

²⁴ BACUS, Anne. Přeložila Lucie HUČÍNOVÁ. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál, 2009. s. 54.

2.3 Vliv dětského časopisu na edukaci dětí

Dobrymi pomocniky k edukaci deti predskolniho veku jsou prave casopisy, které využije jak učitel v mateřské škole, tak rodiče s dětmi ve svém volném čase. Ve zmiňovaném dětském časopisu můžeme nalézt nejrůznější literární texty (prozaické i veršované), množství her, vystřihovánek, obrázků a pracovních listů. Děti v předškolním období se svět literatury teprve otvírá a je motivován v závislosti na dospělých. Vztah dítěte ke knize či časopisu má značný význam pro jeho duševní rozvoj, estetické vnímání, celkovou kultivaci projevu a také pro jeho začleňování se do společnosti (socializaci).²⁵

Podle G. Burtona a J. Jiráka „*podstatná moc médií spočívá v tom, že se podílejí na socializaci jednotlivce, na jeho včlenění do společnosti, a tím jak na formování jedince, tak na utváření podoby společnosti a vztahů, které v ní panují. Každá společnost si hledá prostředky, jimiž jedinci předkládá hodnoty, o něž se opírá její struktura a fungování, a normy (pravidla), které upravují chování jejích příslušníků. V moderních společnostech se stala podstatným nástrojem šíření sociálních norem a hodnot právě média.*“²⁶

V procesu socializace se rozlišují dvě etapy. Etapa primární socializace a sekundární socializace. Primární socializace probíhá v rodině, kde si dítě prostřednictvím výchovy a vzoru rodičů utváří první sociální zkušenosti, návyky a hodnoty. Při vstupu dítěte do mateřské školy nastává etapa sekundární socializace.²⁷ Vstup dítěte do mateřské školy není mnohdy jednoduchý. Děti si nejprve musí na nové prostředí dostatečně zvyknout. K tomu jim dopomáhají pedagogové, kteří dělají vše pro to, aby se děti v novém prostředí cítily co nejbezpečněji. V této etapě se děti učí novým sociálním pravidlům a rolím např. roli spolužáka, kamaráda, žáka mateřské školy. Zapomínat se nesmí ani na rodiče, jejichž role je v procesu edukace nezastupitelná. Učitel v mateřské škole rodinnou výchovu nenahrazuje, pouze ji doplňuje. Rodiče by měli své děti motivovat k učení a vytvářet příznivé podmínky ke školnímu vzdělávání.

Předškolní období, jak už napovídá sám název, souvisí s přípravou dítěte na vstup do základní školy. Před nástupem do školy by si rodiče měli být jisti, že dítě je na školní

²⁵KÁDNEROVÁ, Božena. *Metodika literární výchovy v mateřské škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982. s. 7-9 a 96-98.

²⁶BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. s. 15.

²⁷PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. s. 489.

docházku dostatečně „zralé“. J. Bednářová a V. Šmardová vymezují školní zralost jako dosažení takového stupně vývoje, aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu. A to vývoje v oblasti fyzické, mentální a emočně-sociální. Oblasti školní zralosti se dotýkám proto, že mnohé pracovní listy, které jsou určeny právě k diagnostice školní zralosti, jsou téměř shodné s pracovními listy, které bývají nabízeny v časopisech pro děti předškolního věku. K posuzování školní zralosti jsou důležité následující oblasti: tělesný vývoj a zdravotní stav, úroveň vyspělosti poznávacích (kognitivních) funkcí, úroveň práceschopnosti (pracovní předpoklady, návyky), úroveň zralosti osobnosti. Pro tuto práci postačí oblast rozvíjení kognitivních funkcí dítěte. Úkoly zaměřené právě na rozvoj těchto funkcí totiž v časopisech figurují nejčastěji. Do kognitivních schopností, které jsou v zájmu této práce, patří grafomotorika, řeč, zrakové vnímání, vnímání prostoru, vnímání času a základní matematické představy.²⁸

Grafomotorika

Rozvoj grafomotoriky je pro dítě klíčový, je totiž podmínkou pro budoucí proces psaní. Dnes existuje nespočet pracovních sešitů a listů, které slouží k procvičování grafomotoriky (např. Šimonovy pracovní listy, Jak pes Logopes připravoval děti na psaní apod.). V časopisech je tato oblast prezentována formou omalováněk, dokreslování různých tvarů, pracovními náměty, kde je zapotřebí střihání a lepení.

Řeč

V předškolním období by měla být věnována náležitá pozornost rozvoji aktivní slovní zásoby, která u dítěte bude nejlépe rozvíjena vyprávěním a předčítáním pohádek a příběhů. K rozvíjení slovní zásoby dobře poslouží i písničky a básničky či zábavná říkadla. I tyto náměty lze nalézt téměř v každém časopisu, který je určen malým dětem.

Zrakové vnímání

Dítě by mělo být schopno pojmenovat barvy, rozlišovat figuru a pozadí prostřednictvím vyhledávání známého předmětu na obrázku, najít odlišný obrázek od ostatních, přiřadit objekt ke stínu, vyhledat dva shodné tvary, dokreslovat chybějící části obrázku.

²⁸ ŠMARDOVÁ, Vlasta a Jiřina BEDNÁŘOVÁ. *Školní zralost: co by dítě mělo umět před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010. s. 2 – 5.

V časopisech se objevují tyto náměty: spojování stejných předmětů do dvojic, hledání rozdílů, hledání správného stínu, hledání odlišného obrázku, dokreslování chybějících částí obrázku, obtahování přerušovaných čar, písmen v řadě.

Vnímání prostoru

Dítě by mělo před nástupem do školy aktivně používat pojmy „nahore, dole, vpředu, vzadu, vpravo, vlevo“. Dále by mělo chápat užívání předložkových vazeb „na, do, v, před, za, vedle, mezi, hned, před“, ale i takových pojmů jako je např. „vysoko, nízko, daleko, blízko, první, prostřední, poslední“. Dítě by mělo také umět správně určit polohu a směr na svém vlastním těle, v prostoru a na formátu. V časopisech tuto kategorii reprezentují zejména různá bludiště a labyrinty.

Vnímání času

Orientace v čase je důležitá pro uvědomování si časové posloupnosti a posloupnosti úkonů, které dítě běžně vykonává. S dítětem je třeba si povídat o tom, co bude nejdříve, později, naposled, potom, nakonec, co bylo dnes, včera, co bude zítra. V časopisech se může dítě a jeho rodič setkat s následujícími náměty: řazení obrázků podle časové posloupnosti (např. seřadit obrázky z pohádky podle děje, správně seřadit každodenní činnosti – ráno vstanu, vyčistím si zuby, obléknu se, nasnídám se, jdu do školy atd.).

Základní matematické představy

Dítě by mělo nejprve umět porovnávat. Např. „malý-velký, krátký-dlouhý, málo-hodně, stejně-více“. Pokračuje tříděním podle druhu (jídlo, oblečení), podle barvy, podle velikosti, podle dvou kritérií (např. velké žluté trojúhelníky), následuje řazení podle velikosti (např. „velký, střední, malý“), podle množství („hodně, více, nejvíce“). Dítě předškolního věku by mělo umět napočítat do šesti. V souvislosti s předškolní matematikou lze v časopisech nalézt tyto náměty: kroužkování největšího nebo nejmenšího předmětu v řadě, spojování předmětů s příslušnými barvami, dokreslování stejného počtu předmětů, obtahování geometrických tvarů, obtahování číslic, početní úkoly do šesti a mnoho dalších.

2.4 Práce s dětským časopisem

Snad v každé mateřské škole dnes najdeme malou knihovnu nebo čtenářský koutek. To samé bohužel nemůžeme říct o rodinách, ve kterých se v současné době s knihami a časopisy děti setkávají čím dál méně. V dnešní hektické době unavení rodiče raději posadí děti před televizi nebo počítač („aby byl chvíli pokoj“), než aby jim předčítali pohádky před spaním nebo pomáhali s vyplňováním pracovních listů, které bývají nabízeny v časopisech pro děti. Jak uvádí A. Bacus: *„Pokud existuje nějaká oblast, v níž je rodinný příklad zvláště silný, je to právě oblast čtení. V rodinách, kde rodiče čtou a povídají si o čtenářských zážitcích, kde se odebírají různé časopisy, kupují knihy a čtení je pozitivně hodnoceno, se dítě bude chovat naprosto přirozeně stejným způsobem.“*²⁹

Rodičům předškolních dětí, by nemělo být jedno, jaký časopis kupují. V mnoha případech se stává, že rodič koupí časopis jen kvůli tomu, že jeho „plačící dítě“ hračku, které je přibalena u časopisu, prostě musí mít za každou cenu, i když časopis vůbec neodpovídá jeho věku. V takovém případě má dítě během chvilky časopis prolístovaný a přestává ho zajímat, jelikož většině témat nemůže rozumět. Rodiče by si před koupí časopisu pro své dítě měli položit několik důležitých otázek:³⁰

- Odpovídá obsah časopisu věku dítěte?
- Jsou texty uvedené v časopisu rytmizované, srozumitelné a bohaté na slovní zásobu?
- Jsou ilustrace a obrázky srozumitelné, přilákávají pozornost dítěte?
- Jsou náměty v časopisu dobře zpracovány?

Po koupi vhodného časopisu však role rodičů zdaleka nekončí. Malé děti potřebují s vyplňováním časopisu pomoc dospělých. Děti jsou v pozici posluchačů, protože samy ještě číst neumí. Rodič by měl dítěti pomáhat se čtením pohádek, příběhů, učit ho krátké básničky a písničky, dopomáhat k pracovním a výtvarným činnostem, vysvětlit instrukce k vyplňování pracovních listů a podobně. Teprve taková práce s časopisem splní svůj účel „vzdělávacího média“.

²⁹ BACUS, Anne. Přeložila Lucie HUČÍNOVÁ. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál, 2009. s. 55

³⁰ Tamtéž, s. 24 – 25.

Využití časopisu v mateřské škole závisí zejména na kreativitě pedagogů. Časopis pro ně může sloužit jako zásobník různých literárních textů, básniček, písniček, hádanek, výtvarných námětů a pracovních listů, které mohou používat po celý rok. Děti by zajisté ocenily například předčítání příběhů na pokračování, které najdeme v časopisu Sluníčko nebo projekt zaměřený na jejich oblíbenou knihu, časopis či pohádkového hrdinu. Ale i to, že si mohou časopis kdykoliv prohlédnout. Proto by měly být knihy a výtisky časopisů umístěny ve třídě tak, aby je děti dobře viděly a mohly si je samostatně brát a prohlížet.

2.5 Estetická stránka časopisu pro děti

Současní tvůrci časopisů pro děti by měli bezpečně rozumět pojmu „dětský aspekt“ případně „aspekt dětství a mládí“. O dětském aspektu se uvažuje jako o pohledu na svět „zdola“, čili z pozice dítěte. Kolektiv pracovníků, sestavující časopisy pro děti by měl respektovat zájmy a zvláštnosti dětské psychiky. Těmito aspekty se myslí např. aktivita, smysl pro humor, tendence ke kamarádství a přátelství, estetické citění, tvůrčí činnost, touhu po dobrodružství, touhu po poznání, smysl pro spravedlnost, smysl pro harmonii. V literatuře určené dětem tedy znamená dětský aspekt vycházení vstříc dětským zájmům a psychice. Literatura pro děti má mít charakter hry, má podněcovat fantazii a zprostředkovávat kladný vztah k životu³¹

Dnes se na novinových stáncích malí čtenáři a jejich rodiče setkávají s velkým množstvím časopisů určených pro malé děti. Předškolní „nečtenáře“ upoutá na časopisu především jeho výtvarná stránka. A to zejména obrázky a ilustrace, zvolený formát, obálka, grafická úprava a vůbec celkový design. První, co dítě na časopisu zaujme, je jednoznačně jeho obálka. Obálka je jednou z nejdůležitějších částí periodických publikací. Estetické působení obálky (např. její uspořádání, barevnost) ovlivňuje výběr časopisu. U většiny dětských časopisů by měly být na obálce uvedeny následující informace: základní název, vydavatel, aktuální číslo, věkové určení, cena a to nejdůležitější – upoutávky na vnitřní obsah. Některé časopisy se snaží získat větší atraktivitu pomocí přibalovaných dárků (např. nejrůznější hračky, CD, talismany), které působí zejména na jejich prodejnost. Obálka by na dítě měla působit harmonicky a pozitivně. Formát se u většiny časopisů pro děti pohybuje okolo hranice A4.

³¹ ULIČNÝ, Oldřich. *Prostor pro jazyk a styl*. Praha: Albatros, 1987. s. 8 – 11.

Další významnou kategorií jsou ilustrace a obrázky, které rozhodně nejsou jen doplňkem textu. Díky jejich pomoci si rodič nebo pedagog s dítětem může povídat o obsahu příběhu. Jak popisuje A. Bacus: „*Výtvarně dobře provedené, milé a poetické ilustrace umožňují dítěti „číst“ svým vlastním způsobem. Malé dítě od tří do šesti let bude vždycky citlivé na to, zda ilustrace k textu ve všech detailech „padnou“. Takže když se v příběhu hovoří o pěti malých koťátkách, není prostě možné, aby na obrázku byla jen čtyři.*“³²

Do kategorie ilustrací a obrázků se řadí i malované čtení a komisy, se kterými se děti setkávají v časopisech, které jsou jim určeny, téměř pravidelně. Takzvané malované čtení je slovní text kombinovaný s obrázky dosazovanými do vět místo určitých slov. Úkolem dítěte je najít vhodné podstatné jméno a dát ho do správného tvaru. Malované čtení významně přispívá k jazykovému růstu dítěte a klade dobré základy k rozvoji jeho čtenářství. Tento typ čtení je určen ke společnému čtení dospělého a dítěte, kdy dospělý čte text a dítě ho za pomoci obrázků doplňuje. Komiks neboli obrázkový seriál je specifikem časopisu Čtyřlístek. Základním prostředkem, který nese příběh je v komiksu kresba, nikoli jazyk. Tyto „vizuální anekdoty“ se většinou vyznačují používáním „bublin“, ve kterých jsou zobrazované mluvené texty nebo myšlenky.³³

K estetické stránce patří nepochybně i jazyk, který je v časopisu používán. Umělecké kvality jazyka si malé dítě většinou neuvědomuje. Avšak jazyk je základním nositelem literární informace.³⁴ Právě literatura je ideálním podnětem k rozvoji fantazie, tvořivosti a expresivnosti dětí. Vyjadřování pomocí spisovné formy češtiny by mělo být v časopisech pro děti samozřejmostí. Stačí, že s nevhodnými slovy se setkávají například při sledování televize nebo v běžném mluveném projevu svého okolí. V časopisech pro „předškoláky“ bývají hojně používána deminutiva, tj. zdrobněliny (stromeček, kytička, Matýsek, ptáček, domeček). Taktéž slova citově zbarvená jsou pro malé děti přirozená. Slýchají je od maminky, od učitelky v mateřské škole nebo třeba v pohádkách.

Poslední dobou patří k časopisu často také reklama. Reklama je podle M. Mičienka a J. Jiráka „*jakékoliv veřejné oznámení činěné za úhradu, jehož cílem je propagovat prodej, nákup nebo nájem určitého produktu nebo určité služby.*“³⁵ V dětských časopisech je setkání s reklamou méně časté než například u časopisů

³² BACUS, Anne. Přeložila Lucie HUČÍNOVÁ. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál, 2009. s. 25.

³³ ULIČNÝ, Oldřich. *Prostor pro jazyk a styl*. Praha: Albatros, 1987. s. 71 – 99.

³⁴ ULIČNÝ, Oldřich. *Prostor pro jazyk a styl*. Praha: Albatros, 1987. s. 5.

³⁵ MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007. s. 288.

pro „náctileté“. Reklamy jsou zde obsahově zaměřeny na cílovou skupinu dětí předškolního věku. Jedná se většinou o reklamy na dětské knihy, CD, pořady, hračky, hry, vitamíny, potraviny a nápoje. V některých časopisech jsou reklamy dokonce prezentovány formou pracovního listu, komiksu, hry nebo celostátní soutěže o ceny.

3 Historie časopisecké tvorby pro děti předškolního věku

3.1 Vývoj literatury pro děti

Není náhoda, že původní časopisy určené pro děti a mládež mají mnoho společného s literární tvorbou. U zrodu časopisu *Mateřídouška* stál například spisovatel František Hrubín a na jeho stránkách se objevovaly texty a příspěvky spisovatelů velkých jmen, jako byl například Jaroslav Seifert, Karel Jaromír Erben nebo Karel Čapek. Časopisy často sloužily k prezentaci prvních pracovních verzí literárních textů, které později vycházely v knižní podobě. Z výše uvedených řádků vyplývá, že mnohé časopisy pro děti vychází z literární tvorby, proto pokládám za důležité nastínit stručný vývoj české dětské literatury.

Za první literární dílo určené dětem a mládeži se pokládá Komenského encyklopedie *Orbis pictus*, která byla poprvé vydána roku 1658 v Norimberku. Ilustrovaná encyklopedie *Orbis pictus* neboli *Svět v obrazech* je přelomová především tím, že při její tvorbě Komenský uplatnil svoji zásadu *schola ludus* (škola hrou). Pro děti byla encyklopedie poutavá zejména díky množství ilustrací. Koncem 18. století, v období osvícenství, se poprvé objevují literární žánry jako obrázková kniha, výběr písní, bajek, mravních vyprávění, divadlo pro děti, dobrodružná próza, naučné knihy a časopisy. V této době se děti běžně setkávaly s převyprávěním děl z antické a klasické světové literatury, například Homérova *Ilias* a *Odysea*, s Ezopovými bajkami, Gulliverovými cestami Johnatana Swifta a Robinsonem Crusoe Daniela Defoa. Počátky četby dětí a mládeže v českých zemích jsou přisuzovány Marii Terezii a Josefu II., jejichž patenty umožnily vydávání děl pro děti a mládež. Prozaická a veršovaná tvorba pro děti a mládež se díky tomu začala objevovat v čítankách a slabikářích. Počátkem 19. století Václav Matěj Kramérius zařazuje do přílohy *Vlasteneckých novin* poučné texty, kratochvilná vypravování, básně a bajky. Tato příloha sloužila jako osvícenská čítanka. Na konci 19. století vzniká umělá poezie, která je spojována se jmény Josefa Václava Sládka nebo Karla Václava Raise. Umělá poezie vycházela z lidové říkadlové formy, byly to různé ukolébavky, rozpočítadla a škádlivky. V četbě pro děti a mládež převažovaly čtenářské výbory obrozenců a klasických autorů A. J. Puchmajera, F. L. Čelakovského, K. J. Erbena, B. Němcové, J. Nerudy a jiných. V první polovině 20. století proniká do literatury pro děti pozitivistický duch skautingu.

V periodickém tisku (např. Lidové noviny) se začínají objevovat nové tvůrčí metody a jejich autoři vybízejí k tvorbě pro děti. Setkáváme se zde se jmény Josefa a Karla Čapka, Jiřího Mahena, Josefa Lady, Ondřeje Sekory a dalších. S tvorbou těchto autorů je spojen vývoj autorské pohádky, dobrodružné prózy, prózy s dětským hrdinou a také vznik českého komiksu. V období fašistické okupace hledali básníci inspiraci zejména v dětském folklóru a prožitku (např. F. Hrubín, F. Halas, J. Seifert, J. Skácel). Koncem čtyřicátých let se vyvíjí žánry socialistického realismu, tj. školní nebo výchovná povídka. Ve světě se v té době vyvíjí zcela nový žánr, autorská pohádka. Šedesátá léta, která se v bývalém Československu nesla v duchu uvolňování politického a kulturního života, byla plodným obdobím. V této době docházelo k vzájemnému obohacujícímu vlivu výtvarného umění, filmu a literatury. V současnosti vznikají nové varianty žánrů díky křížení témat klasických žánrů, výtvarného a filmového umění (např. rozšíření komiksu o obrázkové knihy, filmová povídka).³⁶

3.2 Historie českých časopisů pro děti vydávaných od roku 1945 do roku 2000

Od poloviny 20. století vznikají různé časopisy pro děti a mládež. Některé jsou na novinových stáncích úspěšně nabízeny dodnes. Uvádím například časopis ABC mladých techniků a přírodovědců, Čtyřlístek, Mateřídouška, Měďa Pusík, Sluníčko a mnoho dalších. Tato práce se zabývá srovnáváním časopisů pro děti předškolního věku, proto budou z historického hlediska zohledněny pouze ty časopisy, které byly určeny dětem od tří do šesti až osmi let věku. Jedná se o tyto časopisy: Mateřídouška, Sluníčko, Pastelka, Měďa Pusík, Čtyřlístek, Bobík a Dáda.

3.2.1 Časopis Mateřídouška

Časopis Mateřídouška vydávaný Mladou frontou vychází od roku 1945 dodnes a považuje se za nejdéle vydávaný časopis pro děti na českém trhu. Tento měsíčník byl původně určen pro děti předškolního i mladšího školního věku, dnes se již orientuje pouze na děti mladšího školního věku. Vznik Mateřídoušky úzce souvisí se jménem

³⁶ ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006. s. 11 – 17.

českého spisovatele Františka Hrubína, který dal podnět k jeho založení. Název „Mateřídouška“ je literární aluzí³⁷ na dílo Kytice z pověstí národních Karla Jaromíra Erbena. Časopis ve svém vývoji prošel několika rozdílnými obdobími. Do počátku sedmdesátých let se nesl spíše ve výtvarném duchu. Každé číslo ilustroval jeden výtvarník, např. Josefa Lada nebo Ondřej Sekora. Poslední strana časopisu byla vyhrazena kreslenému seriálu Kousky mládence Ferdy mravence spisovatele a ilustrátora Ondřeje Sekory. Poezií přispívali významní autoři jako František Ladislav Čelakovský, Karel Jaromír Erben, Josef Václav Sládek, František Halas, Jaroslav Seifert a mnoho dalších. Počínaje „vítězným únorem“ roku 1948 se obsah Mateřídoušky výrazně zpolitizoval. Tehdejší čísla se věnovala J. V. Stalinovi a K. Gottwaldovi a tehdejší dobové atmosféře. Dobová atmosféra se promítla i do kresleného seriálu Ondřeje Sekory. V obsahu časopisu převažovaly překlady ruských spisovatelů. V šedesátých letech se časopis soustředil zejména na domácí tvorbu a zlatý fond světové literatury. Do časopisu jsou zařazovány rubriky: *Poznávejme básníky světa* nebo *Verše z celého světa*. Během tohoto období jsou v Mateřídoušce otiskovány pracovní verze později knižně publikovaných textů a začíná se objevovat četba na pokračování. V době normalizace si do Mateřídoušky našly cestu takzvané „shora nadiktované“ rubriky, ve kterých převládá zejména politická propaganda (rubriky: Povídáme si, Hančin zápisník, O jedné hvězdičce). Literární přínos přinášela zejména románová příloha uvnitř časopisu, ve které se objevují texty Astrid Lindgrenové (Pipi Dlouhá punčocha) nebo Roalda Dahla (Karlík a továrna na čokoládu). Během tohoto těžkého období redakce Mateřídoušky poskytovala prostor autorům, kteří jinde publikovat nesměli. Této možnosti využil například moravský spisovatel Jan Skácel, který otiskoval pod pseudonymem Blanka Stárková. Devadesátá léta, kdy v čele časopisu působil Josef Brukner a Magdalena Propperová, se vyznačují řadou radikálních změn ve složce výtvarné, tematické i žánrové. Do časopisu jsou zařazovány soutěže, hádanky, vědomostní testy, poznávací stránky a objevuje se i reklama, která využívá prvků kresleného seriálu. Mezi pravidelné rubriky této doby patřily: Dobrý den, domove!, Zlaté verše, Pohádky z celého světa, Zeptejte se moudré sovy, Já také rád kreslím a píšu...; Spořínkovo malované čtení, Galerie pohádkových postav, Pověsti z našich hradů a zámků nebo Stará řemesla.³⁸

³⁷ *aluze* – odkaz na jiný text

³⁸ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945 – 2000*. Brno: Host, 2002. s. 145 – 147.

V současnosti je časopis *Mateřídouška* určen dětem od sedmi do dvanácti let. Hlavním cílem tohoto periodika je učit děti nové věci zábavným způsobem. Časopis v roce 2010 oslavil 65. narozeniny a pyšní se tak titulem nejdéle vydávaného periodika na českém trhu. Spolu s proudem času se výrazně změnil i obsah *Mateřídoušky*. Na stránkách časopisu je v současnosti možno nalézt vtípky a soutěže, komiksy, krátké příběhy, Detektivní kancelář komisaře Vrt'apky, Ájnu nástěnku – místo pro skvělé nápady a pozvánky, zajímavosti ze světa lidí a zvířat, kvízy, křížovky a doplňovačky. Součástí časopisu je karton v podobě vystřihovánek, karet, pexesa, her.³⁹ (viz příloha č. 2)

3.2.2 Časopis Sluníčko

Měsíčník *Sluníčko* vychází od roku 1967 dodnes a je spolu s *Mateřídouškou* vydáván Mladou frontou. Tento esteticko-výchovný časopis byl a je zaměřen na děti předškolního věku. Jeho prvním šéfredaktorem byl spisovatel, novinář a ilustrátor Zdeněk Adla. Na tvorbě časopisu se podíleli nejenom spisovatelé a výtvarníci, ale i pedagogové a psychologové. Spolu s *Mateřídouškou* je spojovalo zejména věkové určení, ale hlavní cíl *Sluníčka* byl jiný. Časopisu *Sluníčko* šlo především o rozvíjení estetických, jazykových, poznávacích a praktických schopností dítěte. Z žánrů dětské literatury se prosazují zejména drobné pohádkové prózy a poezie říkadlového typu. Specifickým literárním útvarem *Sluníčka* se stávají malované pohádky (malované čtení), které významně přispívají k jazykovému růstu dětí. Šestnáct let se na stránkách časopisu objevoval kreslený seriál Adolfa Borna a Svatopluka Hrnčíře pod názvem *Cour a Courek*. V sedmdesátých letech se díky zařazování metodických instrukcí, stává časopis inspiračním didaktickým materiálem pro předškolní výchovu. V devadesátých letech se na stránkách *Sluníčka* zvyšuje podíl didaktických a zábavných příspěvků, kreslených seriálů, ale také skryté a otevřené reklamy. Začíná se objevovat četba na pokračování, které nebyl dříve v časopise věnován větší prostor (např. *O velké zahradě kolem pejska na hradě*, *V naší lednici je medvěd*, *Čumčurumbum* aj.). Mezi pravidelné rubriky devadesátých let patřily: *Přemýšlíme*, *Hrajeme si*, *Malujeme*;

³⁹*Časopis Mateřídouška*. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/produkty/materidouska/>> .

Kreslíme, Vystřihovánka, Domalovánka, Zpívání jen tak, Omalovánka s hádankou, Udělej si sám.⁴⁰

Tradiční časopis Sluníčko vychází ve vydavatelství Mladé fronty bez přestávky více než čtyřicet let. Dnešní forma časopisu je nápadně podobná časopisu Mateřídouška. Hlavní ideou je děti pobavit a současně i něčemu naučit. Na internetových stránkách časopisu se lze dočíst, že Sluníčko využívá přirozené dětské zvědavosti a touhy poznávat nové věci. Proto dětem přináší kromě zábavného čtení i nejrůznější hádanky, omalovánky, doplňovačky, hlavolamy, vystřihovánky. V časopisu se děti setkají s veselými zvířátky (pejsek Pupík, kočička Líza, kocour Vavřinec), která malé „nečtenáře“ ve věku od čtyř do osmi let při práci se Sluníčkem provází. Mezi současné rubriky patří pohádky, komiksy, básničky, Školička (pejsek Pupík a kočička Líza učí děti kreslit, psát a počítat), vystřihovánky, Kutil Pupík (návody, hry, recepty), omalovánky, soutěže, hledání rozdílů a mnoho jiných.⁴¹ (viz příloha č. 3)

3.2.3 Časopis Studio pastelka, Moje pastelka, Pastelka

Časopis pro děti mateřských škol, učitelky a rodiče byl pod názvem Studio Pastelka vydáván od 1991 do roku 1994. Tento původní čtrnáctideník byl nejprve vydáván nakladatelstvím Gennex. Od roku 1994 do roku 1999 se mění vydavatel a současně i název časopisu. Je vydáván nakladatelstvím ETC PUBLISHING a název je pozměněn na časopis Moje pastelka: časopis – hračka pro zábavu a poznávání.

Tento časopis byl určen pro děti ve věku od čtyř do osmi let, tedy pro ty, jejichž každodenní činností je převážně hra. Cílem Pastelky bylo zejména to, aby si děti s časopisem hrály a současně poznávaly věci, vztahy a souvislosti kolem sebe. Velká část časopisu byla v černobílé barvě, to však mělo vybízet čtenáře k vymalování. S barvou se čtenáři mohli setkat pouze na obálce nebo na vnitřních stranách časopisu, kde byly umístěny vystřihovánky. Každých čtrnáct dnů Časopis nabízel dětským čtenářům následující aktivity: hry rozvíjející estetické a výtvarné umění, hry zaměřené na rozvoj rozumové, jazykové, literární, matematické, hudební a pohybové úrovně, základy dopravní výchovy, ekologie a mezilidských vztahů, vystřihovánky, slepovánky, domalovánky, pohádky, které dětem vyprávějí známé osobnosti (Jitka Molavcová),

⁴⁰ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945 – 2000*. Brno: Host, 2002. s. 145 – 147.

⁴¹ *Časopis Sluníčko*. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/produkty/slunicko/>>.

soutěže o ceny, pro dospělé rozhovory s lékaři, psychology, pediatry. Redakce upozorňuje na to, jak je v období předškolního věku důležitý kontakt rodiče s dítětem. Popisuje, že stačí třicet minut denně, aby se rodiče stali partnery u stolu při práci s časopisem. Časopis jim poté nabídne možnost zapojit se s dětmi do jejich her a vstoupit k nim do jejich světa. Pro rodiče byl v každém čísle uveřejněn rozhovor s odborníkem, dětským lékařem, psychologem, logopedem a dalšími, který zodpovídal jejich dotazy (např. Zdeněk Matějček). Časopis byl též určen učitelkám mateřských škol, pro které měla být Pastelka dalším námětem, pomůckou, pracovním sešitem určeným k tvořivosti a přemýšlení. Mezi pravidelné rubriky patřily: Pastelkou i štětcem, A tuhle znáte?; Říkej, pověz, vyprávěj; Povídám, povídám pohádku; Vybráno z kalendáře, Hádanky v rýmech, Poznej, kdo to dělá; Jak bydlí zvířátka, Legrácky, Dnes na téma...; Se zvířátky v pohybu.⁴²

Tento originální český časopis vychází jako měsíčník pod názvem Pastelka od roku 1999 do současnosti. Pastelka je určena dětem od pěti do osmi let, zahrnuje tak předškolní i mladší školní věk. Ve srovnání s jinými periodiky je Pastelka specifická tím, že si zachovala svoji původní ideu. Cílovou skupinou nejsou pouze děti, ale i rodiče, učitelé, vychovatelé a mnoho dalších, kteří pracují s dětmi.⁴³ Měsíčník Pastelka jako jediný uvádí, že jeho obsah navazuje na rámcové vzdělávací programy pro mateřské a základní školy. Na stránkách časopisu se nachází celoroční hra, která se dá využít jako podklad pro tvorbu ročních třídních plánů v mateřské škole. Každý ročník časopisu kopíruje školní rok a má ústřední téma (např. Vesmír, Sport).⁴⁴ (viz příloha č. 4)

3.2.4 Časopis Méd'a Pusík

Časopis s názvem Méd'a Pusík pochází z Německa. Jeho originální název zní Bussi Bär a jeho zakladatelem je Rolf Kauka. V Německu začal měsíčník pro předškolní výchovu vycházet rokem 1967. U nás najdeme tento překladový časopis až od roku 1991. S rokem 1994 začal vycházet v licenci Pražské vydavatelské společnosti a vychází dodnes. Časopisem provází dvě hlavní postavy, medvídek Pusík

⁴² *Moje pastelka: časopis – hračka pro zábavu a poznávání*. Praha: ETC PUBLISHING, s. r. o., 1994. č. 1. ISSN 1210-941X.

⁴³ Pastelka. In: Facebook [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.facebook.com/casopis.pastelka?sk=info>>.

⁴⁴ *Měsíčník pastelka*. [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z WWW: <www.pastelka.com>.

a psík Bello. Časopis nabízel následující rubriky: Příběhy beze slov (úkolem dětí je vyprávět příběh pomocí obrázku), Příběhy Pusíka a Bella (s výchovným charakterem), Omalovánky, bludiště, rébusy, hádanky (určeno pro bystré hlavy); Přečti nahlas, Veselé počítání, Plakát k vybarvení, Vaření s Pusíkem a Bellem (jednoduché recepty, doprovázené ilustracemi), S Pusíkem svět zvířat, Sbírnka dětských písniček (písničky opatřeny notovým zápisem i obrázky). V „Pusíkovi“ najdeme jako v každém jiném časopisu i reklamu, různé inzerce a soutěže o ceny.⁴⁵

V dnešní době má měsíčník Méd'a Pusík podobný obsah, jako v roce 1994, kdy u nás začal vycházet. Dětský čtenář je konfrontován s těmito rubrikami: Obrázkové příběhy, Náš příběh, Učíme se psát, Básnička, Malované čtení, Pro kutily, Hádanky, Svět zvířat, Pohádky, Na dobrou noc, Počítání, Výtečné recepty. (viz příloh č. 5)

3.2.5 Časopis Bobík

Časopis Bobík byl vydáván od roku 1996 a jeho přesný název zněl: Bobík: poznáváme, hrajeme si, vyprávíme: časopis pro děti od 3 let. V roce 1998 se změnil podtitul časopisu na Čtyřlístek pro nejmenší, s tímto podtitulem byl časopis vydáván do roku 2001. Šéfredaktorem Bobíka stejně jako časopisu Čtyřlístek byl Jiří Čechovský. Časopis byl určen dětem od tří do šesti až sedmi let a svými obsahy nápadně připomínal časopis Méd'a Pusík. Ale důležité je, že vycházel z české výtvarné tradice. V časopisu vystupují jako průvodci dětí stejné postavy, jako v časopisu Čtyřlístek. Tedy známé postavičky Mišpulína, Pind'i, Fifinky a Bobíka. Obsah periodika tvořily hlavně pracovní listy určené dětem předškolního věku. Obsah Bobíka je rozdělen do následujících rubrik: Pohádka (vypravovaná Fifinkou), Kreslený seriál, Domalovánka, vystřihovánka; Cesta naší vlastí (děti pomocí obrázků poznávaly některé oblasti naší země), Písnička (s Bobíkem), První Počítání (s Mišpulínem), Omalovánka Bobíka, Učíme se kreslit, Fotografujeme (fotografie čtenářů zaslané do redakce), Poznáváme zvířata.⁴⁶ (viz příloha č. 5)

⁴⁵ URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 99. XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 452 – 453.

⁴⁶ URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 99. XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 450.

3.2.6 Časopis Dáda

Časopis Dáda je vydáván od roku 1999 doposud. Jeho vydavatelem je Music Model Trust. Obsahové zaměření by mělo odpovídat věkové hranici dětí od čtyř do osmi let. Původní šéfredaktorkou byla Kateřina Tomšů, dnes už je jí Dagmar „Dáda“ Patrasová, podle které dostal časopis jméno. Dagmar Patrasová byla moderátorkou pořadu Kouzelná školka, kde vystupovala s postavičkami žížaly Julie, kosa Oskara, kosice Kláry a kuřátek Pipi a Pepa. Stejné postavy provází i časopisem. Koncem devadesátých let se čtenáři mohli na stránkách tohoto měsíčníku setkat s těmito rubrikami: Jůlinčin nekonečný příběh, Malí výtvarníci, Doplňovačky, Omalovánky, Bludiště, Cvičení s Dádou, Baby studio, Dáda dětem, Hudební okénko, Kalendář s Dádou, Jůlinčina galerie, Abeceda.⁴⁷

Od listopadu 2011 přešel časopis do modernější formy elektronického čtení. Hlavním cílem časopisu je děti pobavit a zároveň něčemu naučit. Původní věkové určení bylo od čtyř do osmi let, dnes už je možné kupovat časopis dětem od dvou do osmi let.⁴⁸ V časopisu jsou uplatněny různé příběhy, omalovánky a bludiště, zajímavá je i dvojstránka věnovaná výuce anglického a německého jazyka. Nedílnou součástí je ale také velké množství reklam. Současné rubriky tvoří: Hurá za zvířátky, Oskarův nekonečný příběh, Oskarova škola malování, Velká soutěž pro návrháře, Školička s Dádou, Cvičíme s Dádou, Oskarova galerie, S Oskarem za zvířátky, Jazykový koutek, Jůlinčin nekonečný příběh, Pro naše maminky, Představujeme (rubrika o nadaných dětech). (viz příloh č. 5)

⁴⁷ URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 99. XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004. s. 451.

⁴⁸ *Časopis Dáda*. [online]. [cit. 2012-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.patrasova.cz/casopis_redakce.php>.

II PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část

V rámci této práce jsem se rozhodla provést průzkumné šetření, které by pomohlo objasnit nastíněnou problematiku využití dětských časopisů k edukaci dětí předškolního věku.

Použity byly metody obsahové analýzy a dotazníkového šetření. Cílem tohoto průzkumného šetření bylo zjistit využitelnost obsahu vybraných časopisů k edukaci dětí předškolního věku. Dalším cílem bylo získat názory a zkušenosti s dětskými časopisy jak od rodičů, jakož to laickou veřejnost, tak pedagogů, kteří mohou být označeni za odborníky na předškolní výchovu.

4 Obsahová analýza časopisů pro děti předškolního věku

Pro naplnění prvního cíle jsem zvolila metodu obsahové analýzy, která umožní nahlédnout do obsahů vybraných časopisů pro děti předškolního věku.

Nejprve se v této kapitole zaměřuji na zmapování českého trhu s dětskými časopisy. Dále se pokusím vytvořit přehlednou klasifikaci, podle které by se daly časopisy pro děti třídit, poté přistoupím k samotné obsahové analýze mnou vybraných vzorků českých periodik. Na závěr kapitoly uvedu stručné srovnání vybraných zahraničních periodik pro děti s českými periodiky.

4.1 Současná nabídka trhu s dětskými časopisy

Níže uvádím přehlednou tabulku s dětskými časopisy, které jsou dostupné na českém trhu. Pro lepší představu přidávám i vydavatele a ceny jednotlivých periodik. Tato podoba nemusí být finální. Bylo velice obtížné zjistit, které časopisy dnes vychází. V žádné prodejně tisku nejsou nabízeny všechny dětské časopisy, které zde uvádím. Některé se dají opatřit přímo v prodejnách a na stáncích, jiné formou předplatného nebo v elektronické podobě. Výčet dětských periodik v následující tabulce není neměnný, neboť stále vznikají nové časopisy a některé neúspěšné zase naopak zanikají a tím se konečné číslo stále mění.

Název časopisu	Vydavatel	Cena za výtisk
ABC	Ringier Axel Springer CZ	45,-
Auta	Egmont	79,-
Báječná školka	Fragment	49,-
Bakugan	Egmont	42,-
Barbie	Egmont	57,-
Bella Sara	Corfix Distribution	59,-
Ben 10	Egmont	42,-
Bořek Stavitel	Egmont	59,-
Bummi	Bauer Media	39,-
Chuggington	Egmont	69,-
Čtyřlístek	Čtyřlístek	35,-
Dáda	Music Model Trust	39,-
Hannah Montana	Egmont	59,-
Hello Kitty	Egmont	79,-
Hot Wheels	Egmont	59,-
Igráček	EFKO – karton	49,-
Kačer Donald	Egmont ČR	47,-
Kouzelná školka	Česká televize	49,-
Kouzelné princezny	Bauer Media	60,-
Lissy	Bauer Media	29,-
Little Pet Shop	Egmont	69,-
Lokomotiva Tomáš	Egmont	69,-
Luštění pro děti	Bauer Media	29,-
Marvel Speciál	Egmont	65,-
Marvel Super Heroes	Egmont	59,-
Mateřidouška	Mladá fronta	36,-
Méd'a Pusík	Pražská vydavatelská společnost	32,-
Medvídek Pú	Egmont	57,-
MickeyMax	Egmont	69,-
Mistr Manny	Egmont	69,-

Míša	Datel	29,-
My little Pony	Egmont	65,-
Pastelka	Yashica	45,-
Phineas and Ferb	Egmont	69,-
Princezna	Egmont	65,-
Sluníčko	Mladá fronta	35,-
Spider-man	Egmont	59,-
Tom & Jerry	Egmont	42,-
Toy Story	Egmont	69,-
W.I.T.CH.	Egmont	63,-
Zvířátka	Egmont	69,-
Zvonilka	Egmont	63,-
21. století JUNIOR	RF Hobby	70,-

4.2 Klasifikace dětských časopisů

Není lehké vyznat se v množství časopisů, které dnes nabízí český trh. Časopisy je možné dělit například podle věkového zaměření, podle zájmů, odbornosti a dalších kritérií. Tato práce se zaměřuje na časopisy, které jsou určeny cílové skupině dětí předškolního věku. V této skupině se nachází časopisy, které se od sebe svým zaměřením značně liší, a žádná odborná publikace dosud bohužel nenabízí jejich smysluplné dělení. Pro lepší orientaci se proto pokusím sestavit kategorie, podle kterých by se daly dětské časopisy třídit:

1. časopisy vzdělávací
 - a) časopisy všeobecně zaměřené: Mateřídouška, Sluníčko, Báječná školka, Pastelka, Měďa Pusík, Luštění pro děti, Míša
 - b) časopisy vědecko-technicky zaměřené: ABC, 21. století Junior
 - c) komiksové časopisy: Čtyřlístek

2. časopisy komerční

- a) časopisy vycházející z televizního pořadu: Auta, Bakugan, Ben 10, Bořek Stavitel, Chuggington, Dáda, Hannah Montana, Hello Kitty, Kačer Donald, Lokomotiva Tomáš, Medvídek Pú, Mistr Manny, My little pony, Phineas and Ferb, Spider-man, Tom a Jerry, Witch, Zvonilka, MickeyMax, Toy Story, Kouzelná školka, Princezna, Bummi, Marvel Speciál, Marvel Super Heroes
- b) časopisy stavící na hračky: Barbie, Hot wheels, Little Pet shop, Igráček
- c) ostatní: Zvířátka, Lissy, Kouzelné princezny, Bella Sara

4.3 Obsahová analýza vybraných časopisů

Z časopisů, které jsou dostupné na našem trhu, jsem pro obsahovou analýzu zvolila následující periodika: Barbie, Bořek Stavitel, Sluníčko a Pastelka. Tyto časopisy jsem volila proto, aby byly rozebrány dva komerční časopisy a dva vzdělávací. Mohlo by se zdát, že ve výčtu analyzovaných časopisů chybí populární Mateřídouška. Tento časopis je ovšem v současné době určen dětem mladšího školního věku, proto se jím v praktické části zabývat nebudu. U vybraných vzorků se budu dotýkat i jejich estetické stránky, která je pro děti, které ještě neumí číst velmi důležitá. U každého z časopisů bude popsána nejprve jeho charakteristika a zařazení do mnou vytvořené klasifikace. Dále informace o jeho ceně, estetické stránce (obálka, jazyk, reklama, celkové estetické působení) a obsahové stránce (příběhy, písně, básně, pracovní listy, výtvarné a pracovní náměty). Závěrem bude celkové zhodnocení periodika.

4.3.1 Barbie

Časopis Barbie je měsíčníkem vydávaným v nakladatelství Egmont. Na internetových stránkách nakladatelství je časopis prezentován následovně: „*Měsíčník pro všechny holčičky, které si zamilovaly panenku Barbie. Najdou zde fotorpříběhy, hádanky, vybarvování. Nechybí ani soutěže o nejrůznější doplňky do vybavy nejpopulárnější panenky na světě. Vhodné pro dívky od čtyř let. U každého čísla je přiložen dárek pro holčičky, jakoby z vybavy samotné Barbie.*“⁴⁹ Z tohoto

⁴⁹ časopis Barbie. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.egmont.cz/cz/casopisy/barbie/>>.

popisu vyplývá, že časopis je určen pouze pro děvčata od čtyř let věku. U každého čísla je přibalen poutavý dárek, na kterém časopis staví svoji prodejnost. Podle výše uvedené klasifikace časopis Barbie spadá mezi časopisy komerční, které staví na nejpopulárnější a nejnámější hračky pro děvčata, panence Barbie.

Dále se budu zabývat obsahovou analýzou třináctého čísla časopisu Barbie z roku 2011 (13/11). Periodikum má 29 stran a jeho cena činí 59 Kč, což není zrovna zanedbatelná částka. Na obálce časopisu se nachází název, aktuální číslo, upoutávka na vnitřní obsah a přibalený dárek. Obálka je laděná v růžových barvách a její dominantou je velký obrázek panenky Barbie. Nachází se zde pouze jedna upoutávka na vnitřní obsah a to v malé „bublině“ v pravém rohu časopisu. Tato „bublina“ má děti nalákat příběhem, který nese název Barbie v Benátkách. Malé parádnice jistě ocení přibalený dárek, kterým jsou u tohoto čísla ozdoby do vlasů. V časopisu převažují obrázky. S textem se setkáme u příběhu Barbie v Benátkách, instrukčních otázek a u komiksových bublin, které doprovází některé obrázky. Nejen obálka, ale celý časopis je laděn do růžových odstínů, které jsou pro panenku Barbie typické. V časopisu se mnohdy vyskytují těžká slova, kterým budou čtyřleté slečny sotva rozumět. Uvádím například slova „garderoba, gondoliér a navigátorka“. Některé otázky v kvízech jsou nepřiměřené věku dětí, například otázka, kdy se Barbie děti ptá na město, které neleží v Itálii, děti mají vybrat z těchto možností: Berlín, Benátky a Řím. Dále se v časopisu hojně objevují cizí jména, například Raquelle, Nikky a Lacey, s jejichž výslovností si i někteří dospělí nemusí vědět rady. Se slovy citově zbarvenými se v tomto čísle malé čtenářky příliš často nesetkají. Reklama je prezentována na třech posledních stranách, ale je důležité si uvědomit, že tento časopis je svými obsahy velkou reklamou na panenku Barbie a její kouzelný svět doplňků. V rozebíraném čísle se nachází zejména pracovní listy, omalovánky a jeden příběh (Barbie v Benátkách). Básně, písně, pohádky, výtvarné a pracovní náměty však zcela chybí. Z omalovánek jsou to např.: Hvězdná garderoba (Barbie vybízí děti k vymalování šatů, které si chce vzít na ples), vybarvování módních doplňků.

V čísle lze nalézt tyto pracovní listy: Balíme kufry (děti mají pomocí jednoduchého kvízu hádat, jaké věci si Barbie bere na cestu do Benátek), Na náměstí sv. Marka v Benátkách (opět kvíz, úkolem je zaškrtnout správnou odpověď), Které šaty? (přiřazování správného stínu k šatům), Spojuj dvojice (úkolem je vyhledat dva shodné páry bot a spojit je), Překvapení pro Barbie (úkolem je najít sedm rozdílů), Telefonování (děti mají pomocí bludiště zjistit s kým Barbie telefonuje), Na letišti (hádanky pro děti), Najdi povolání (úkolem je spojit deset povolání podle pořadí

od 1 do 10, tak aby se žádná z čar nekřížila), Najdi padělek (úkolem je najít odlišný obrázek), Kdo jsem? (děti spojují čísla od 1 do 38 a vznikne jim obrázek), Kterou cestou se dostane Barbie a Alice ke kouzelným vílám? (labyrint), Zářivá párty (zakroužkuj devět rozdílů).

Ve výčtu námětů se sice vyskytují úkoly na rozvoj grafomotoriky (omalovánky), zrakového vnímání (hledání rozdílů, odlišného obrázku v řadě, stínu, stejných obrázků), prostorového vnímání (labyrinty, bludiště) i matematických představ (spojování povolání podle čísel od 1 do 10 aj.), ale problémem časopisu je, že je až příliš jednostranně orientován na panenku Barbie a její svět. Děvčata jsou díky tomuto časopisu perfektně seznámeny se světem krásných šatů, líčidel, střevíčků a večírků, ale o skutečném světě se nedozví nic. V tomto čísle se mnohdy vyskytovala složitá slova a nepřiměřené otázky k věku dětí. Časopis je z mého pohledu velice komerční, místy až kýčovitý, k čemuž velkou měrou přispívá právě celkové ladění pouze do různých odstínů růžové, což při delším čtení a prohlížení působí únavně a fádně. (viz příloha č. 6)

4.3.2 Bořek Stavitel

Časopis Bořek Stavitel je měsíčník vydávaný nakladatelstvím Egmont. Periodikum je určeno pro děti předškolního věku a obsahuje příběhy Bořka Stavitele, které jsou doplněny o různé hry, hádanky a aktivity, které mají rozvíjet dětskou kreativitu.⁵⁰ Tento zvláště u chlapců oblíbený časopis vznikl díky stejnojmennému britskému televiznímu pořadu pro děti. Bořek Stavitel tedy patří ke komerčním časopisům, jež vycházejí z konkrétního televizního seriálu pro děti.

V rámci této práce bude analyzován obsah dvanáctého čísla časopisu Bořek Stavitel z roku 2011 (12/2011). Na obálce se nachází název, aktuální číslo, upoutávky na vnitřní obsah a přibalený dárek. Časopis má 22 stran za cenu 59 Kč. Upoutávky lákají na výrobu lyžařské dráhy, zábavu se samolepkami, spoustu vánočních úkolů a práce pro Bořkovy malé pomocníky. Ke koupi láká Bořek spolu se žlutým bagrem Bédou, obě postavy jsou zasazeny do zasněžené krajiny. U časopisu byla přibalena plastová hračka Bořka na sněžném skútru a samolepky. Samolepky děti využijí při vypracovávání pracovních listů. Na úvodní straně se nalézají popis postav, se kterými

⁵⁰ *Časopis Bořek Stavitel*. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.egmont.cz/cz/casopisy/borek-stavitel/>>.

se v časopisu děti setkají. Tzv. „Bořkův tým“ tvoří oranžová míchačka Julča, modrý autojeřáb Lůďa, červený buldozer Max, zelený parní válec Rolík a žlutý bagr Běďa. Objevují se zde ale i další postavy, například sněžný skútr Alan, Bořkova kamarádka Týna, strašák Hugo, modrá kočka Micka a pes Azor. Časopis nezapomíná ani na rodiče dětí. Ti na vybraných stránkách najdou rady pro dospělé, ve kterých jsou prezentovány nové nápady a tipy, jak dále s dítětem rozvíjet vybrané úkoly a také informace o tom, čemu se dítě při dané aktivitě naučí. Tento v dětských periodikách jinak spíše nezvyklý speciál pro dospělé považuji za velký přínos časopisu. V rozebíraném čísle jsou dva příběhy, jinak převažují pracovní listy. V příbězích a otázkách k úkolům jsem nenašla žádná nevhodná slova, zdobněliny se zde vyskytují minimálně (např. zvířátka, korunka). Reklama je v časopisu pouze jediná, a to na nakladatelství časopisu. Jak jsem uvedla výše, v časopisu jsou nejčastěji zastoupeny pracovní listy. Tyto působí mnohdy až příliš přeplněně, dítě má plnit několik odlišných úkolů v jednom kroku. V časopisu je možné dětem přečíst následující dva příběhy: O Alanově sněhovém dobrodružství (příběh o sněhovém skútru) a Příběh na dobrou noc (příběh podobný malovanému čtení, rozdíl je v tom, že místo obrázků má dítě na vynechané tečkované řádky doplnit své jméno a dát ho do správného tvaru).

Výčet pracovních listů je následující: Pojd'me vybarvovat (spojování stejných vánočních dáreků do dvojic, vybarvování světýlek na vánoční stromek, omalovánka Bořek zdobí stromeček, pojmenovávání ozdob na stromku), Pojd'me společně hledat! (hledání schovaného náradí, hledání náradí, které začíná na písmeno p). Bořkův pracovní sešit (děti mají obtáhnout předepsaná slova, dále mají strašákovi Hugovi vybarvit ochranou přilbu, po dokončení všech úkolů mohou nalepit samolepku do pravého rohu listu), Hádanky (děti mají zakroužkovat největší královskou korunu v řadě, kolem nejmenší korunky mají nakreslit čtverec, dále mají spočítat, kolik dáreků dostal Bořek s Týnou, děti mají možnost omalovat dárek), Najdi to! (děti obkreslují stopy na zasněžených sjezdovkách, dále si mají vymyslet příběh podle tohoto obrázku, posledním úkolem je najít na obrázku veverku, soba a Micku), Vyřeš všechny úkoly (kroužkování dvou stejných ozdob, spojování jednotlivých strojů s punčochami stejné barvy, hledání pěti rozdílů), Sněžný skútr (na obrázku je opravdový sněžný skútr, děti mají vyhledat, kdo se skrývá ve sněhu, dále vymalovat legračního sněhuláka a nalepit sněžnému skútru s pomocí samolepky obličej), Pojd'me to postavit! (vymalování střechy, obtahování stodoly, počítání hřebíků, dokreslování Azorovy boudy, hledání ztraceného kyblíku, dotváření továrny s pomocí samolepek), Nakresli to! (obtahování předkreslených čar a hledání ukrytých zvířátek).

Na tomto časopisu nejvíce oceňuji zájem o spolupráci s rodiči, časopis jim nabízí mnoho dalších námětů k rozvoji jejich dětí. Přibalené samolepky jsou vhodným pomocníkem k motivování dětí, které si mohou po splnění všech úkolů na vybraných pracovních listech vlepít samolepku do pravého dolního rohu. Strany časopisu jsou ovšem často předimenzovány velkým množstvím úkolů a aktivit. Některé strany proto mohou na čtenáře působit až nepřehledně a chaoticky. U úkolů, které na sebe navazují, by mělo být jasně vymezeno pořadí jejich plnění. V časopisu jsou úkoly na rozvoj grafomotoriky (obtahování, dokreslování, omalovánky), zrakového vnímání (hledání rozdílů, ukrytých předmětů, spojování stejných předmětů, rozlišování barev) a úkoly na rozvoj základních matematických představ (rozlišování nejmenšího a největšího předmětu, počítání dárků). Stejně jako v časopisu Barbie ani Bořek Stavitel nenabízí žádné básně, písně či výtvarné a pracovní náměty. Časopis Bořek Stavitel je spíše souborem pracovních listů. Obsahy časopisu přesto odpovídají předškolnímu věku, tudíž je periodikum vhodným „pracovním sešitem“ pro malé obdivovatele Bořka stavitele. (viz příloha č. 6)

4.3.3 Sluníčko

Časopis Sluníčko, jehož vydavatelem je Mladá fronta, je na trhu více než čtyřicet let. Historický vývoj Sluníčka je popsán již v teoretické části práce. Sluníčko je určeno malým čtenářům od čtyř do osmi let a nabízí velké množství komiksů, pohádek, básniček, omalovánek, vystřihovánek, doplňovaček, hlavolamů a spoustu dalších zábavných úkolů. Během svého vývoje časopis prošel mnoha změnami, jednotlivé změny souvisí jak s politickými a společenskými proměnami, tak s proměnami samotných čtenářů. Se svou původní podobou by dnes časopis u malých čtenářů pravděpodobně neuspěl. Takto popisuje současnou podobu Sluníčka redakce.⁵¹ Dle výše uvedené klasifikace je Sluníčko časopisem vzdělávacím, jehož obsahy jsou všeobecně zaměřeny.

K obsahové analýze jsem měla k dispozici první číslo z roku 2012 (1/2012). Na obálce se nachází název, logo časopisu, cena, aktuální číslo a nechybí ani upoutávky na obsah periodika. Časopis má 42 stran a lze jej zakoupit ve dvou variantách, buď samostatně za 35 Kč, anebo s přibaleným pohádkovým DVD za 69 Kč. Upoutávky

⁵¹ *Mladá fronta*. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-31]Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/pro-media/40-casopis-slunicko-slavi-40-narozneniny>>.

se objevují pouze ve psané formě. Rozebírané číslo láká na nový komiks, Nesmyslov, školičku, anglické pexeso a zimní hrátky. Na obálce se nachází obrázek zvířátek jedoucích na saních. Analyzované číslo sestává z nejrůznějších příběhů, komiksů, pracovních listů, jakož i z oblíbených pracovních listů, výtvarných a pracovních námětů a dětské ankety. Texty v periodiku jsou psány spisovným jazykem. V rubrice malovaného čtení s názvem Zima v lese mě překvapila jedna hádanka, ve které se objevuje zastaralé slovo „trnožky“. Hádanka zní následovně: Čtyři nohy, dvě trnožky, v létě leží, v zimě běží! Co je to? Správnou odpovědí jsou saně, trnožky mají vyjadřovat dvě dřevěné latě, na kterých jsou připevněny čtyři nohy saní. Dle mého názoru, by tomuto slovu děti i mnozí rodiče neporozuměli. Slova citově zabarvená se ve Sluníčku vyskytují také, jejich množství je podobné jako u dvou předchozích časopisů, tedy sem tam je možné se s nějakou zdobnělinou setkat. Relativně velký podíl má ve Sluníčku reklama, zdá se, že zatím největší z analyzovaných časopisů vůbec. Reklama se zde překvapivě objevuje i ve skryté formě, například v pracovním listu s názvem Už žádné nachlazení ze školky: reklama je zaměřena na doplněk stravy Imunit. Úkolem dětí je přečíst si příběh malovaného čtení a poté pomocí šipek, které určují zadaná čísla, projít bludištěm a najít krabičku plnou zdraví.

Příběhy v tomto čísle: Líza a Pupík (komiks), Luskáček (komiks), Zima v lese (malované čtení), Zimní příběh sudovaná, Horští záchranáři (malované čtení), V pohádkové zemi (příběh na pokračování), Diňáci (komiks). Příběhům je v tomto čísle věnován velký prostor. Blíže zmíním jen některé z nich. V úvodním komiksu vystupují dvě veselá zvířátka, modrá kočka Líza a pes Pupík. Malovaný příběh Zima v lese je sestaven tak, aby se jeho slova rýmovala. Dále jsem si u tohoto příběhu všimla, že se střídá psací a tiskací písmo. V textu jsou navíc zakomponovány dvě hádanky. U malovaného čtení s názvem Horští záchranáři, by mohlo dětem dělat problém rozpoznat některé obrázky, např. sněžnou rolbu a sněžný skútr. Pod obrázkovým čtením o záchranářích se nachází ještě křížovka, do které děti doplňují názvy předmětů, které jsou pro horské záchranáře typické (vysílačka, mapa, obvaz aj.). V každém čísle Sluníčka najdeme příběh na pokračování. Příběhy jsou o příhodách dráčka Mráčka a jeho kamaráda Miši. V analyzovaném čísle se nachází příběh s názvem V pohádkové zemi, kdy se Miša s dráčkem Mráčkem vydávají do kouzelného sněhového království, kde zažijí velké dobrodružství. Diňáci je komiks, ve kterém vystupují barevní dinosauři se jmény Posi, Bamba, Albi a Mia.

Omalovánkám je v čísle věnována pouze jedna strana, motivem je zajíc na lyžích a myš na snowboardu, další menší úkoly na vymalovávání jsou zahrnuty do pracovních

listů. Prosincové vydání Sluníčka nabízí tyto pracovní listy: Povídej si s Máňou (list věnovaný procvičování písmene „f“), Zmatek na sjezdovce (úkolem dětí je přiřadit k postavám správnou „bublinu“, podle toho, jak se postavy tváří, nebo jaké mají grimasy), Učíme se s Lízou (grafomotorická cvičení, kdy mají děti obtahovat přerušované čáry a zbylé dokreslit, obkreslují hokejovou branku nebo stopu po krasobruslařce), Školička (dítě si má zahrát na hokejistu a dát co nejvíce gólů, úkolem je položit hrot tužky na puk a několikrát vystřelit na branku, dále obtáhnout pastelkou jen ty čáry, které právě udělali krasobruslaři na ledě a rozlišit, jaké číslo na ledě napsali), Počtář Pupík (zaměřeno na lyžařské závody, nejprve mají děti porovnat podle cílové pásky, pořadí závodníků, dále dokreslit obličej divákům, šest z nich má mít veselý obličej a čtyři smutný, dále dopsat chybějící číslo na stupních vítězů, posledním úkolem je spočítat, kolik závodníků má modrou, žlutou, červenou a zelenou čepici), Angličtina s tučňáky (děti si mají vzít pastelky správných barev a obtáhnout přerušované čáry), Ke startu připravit (bludiště, děti mají zjistit, kterému závodníkovi se podaří dojet do cíle), Hurá na snowboard (zde plní děti několik úkolů, spojování číslic a dokreslování obrázku, vymalovávání), Nesmyslov (úkolem je najít všechny nesmysly a znak země Nesmyslov) Mezi tučňáky (prvním úkolem je spočítat, kolik je na obrázku tučňáků, dále děti mají zjistit, které sněhové cihly patří do zbylých otvorů v iglú a nakonec mají seřadit kostky od nejmenší po největší a vznikne jim slovo „iglú“), Co sem nepatří? (úkolem je škrtnout obrázek, který nepatří k zimním věcem).

Nabídka je doplněna o pracovní a výtvarné náměty: Kutil Pupík (výroba tučňáčích rodinky, recept na zdravou svačinku „banáňáky“, návod na výrobu papírového sněhuláka a obtisky rukou), vystřihovánka horské služby, krasobruslařky a pexeso s anglickými slovíčky. Výtvarné náměty jsou dle mého mínění originální a malé kutily budou jistě bavit, jen mi zde chybí přehledný výčet materiálu a pomůcek, které budou děti potřebovat k vyrábění.

V analyzovaném čísle se nachází spousta příběhů, pracovních listů, výtvarných a pracovních námětů i námětů k výuce cizího jazyka. Sluníčko nabízí velké množství úkolů na rozvoj grafomotoriky, řeči, zrakového vnímání, prostorového vnímání a základních matematických představ. Z rozebíraného čísla je patrné, že si Sluníčko zachovalo některé rubriky, které pro něj byly specifické již v minulosti, zejména malované čtení a příběh na pokračování. Obsahy časopisu jsou zaměřeny všeobecně, tím mám na mysli, že nejsou limitovány jedním tématem jako např. u časopisů Barbie a Božek stavitel. Za čtyřicet let své existence se obsah časopisu velice změnil. V úvodu kapitoly je psáno, že by se svou původní podobou Sluníčko dnes u malých čtenářů

neuspělo. První výtisky by dnešní děti nezaujaly, ale výtisky z devadesátých let, které jsem měla možnost prolistovat v knihovně, mi připadají přehlednější a obsahově hodnotnější, než ty které jsou vydávány dnes. Dle mého názoru bylo Sluníčko v devadesátých letech ideálním periodikem pro děti předškolního věku a časopis se zaměřoval na všestranný rozvoj osobnosti dítěte. Na stranách Sluníčka se objevovaly klasické pohádky, příběhy, básně, písně, vystřihovánky, zajímavé rubriky jako Encyklopedie Sluníčka a Atlas Sluníčka, které přinášely detailní pohled na naši faunu a flóru a mohly výborně posloužit i jako didaktické materiály učitelům mateřských škol. V současnosti je časopis spíše moderním periodikem, který se snaží takzvaně „jít s dobou“. Časopis patří stále nepochybně mezi přední periodika na českém trhu, která jsou určena pro děti předškolního věku. Sluníčko je možno využít jak doma tak v mateřské škole. Jeho jediným problémem je, že se snaží jít kupředu někdy až příliš rychle a tím ztrácí svou „tradičnost“, díky níž se stalo tak oblíbeným periodikem. (viz příloha č. 3)

4.3.4 Pastelka

Měsíčník Pastelka je periodikem pro „předškoláky“ (pětileté), mladší žáky (1. – 3. ročník základní školy), rodiče, učitele a vychovatele. Pastelka je pomocníkem k utváření a rozvíjení všech stránek dětské osobnosti, ve volné návaznosti na rámcové vzdělávací programy mateřských a základních škol. Děti se v časopisu setkají s chytrou akční zábavou a hravým učením. Rodiče jistě ocení náměty, jak smysluplně prožívat s dětmi volné chvíle. Obsah každého ročníku koresponduje se školním rokem a má jedno ústřední téma. V časopisu se nalézají pracovní listy, stránky s tématem ročníku, stránky pro dospělé, celoroční hra a přílohy k ní a také mnoho soutěží.⁵² Pastelka má bohatou historii, která je popisována v teoretické části práce. Podle mnou vytvořené klasifikace je Pastelka časopisem vzdělávacím, jehož obsahy jsou všeobecně zaměřeny.

Dále se budu zabývat analýzou obsahu druhého čísla z roku 2012 (2/2012). Periodikum má 48 stran a koupit se dá za 45 Kč. K informacím na přebalu patří samozřejmě název, aktuální číslo, věkové určení, cena, téma ročníku, název celoroční hry a také upoutávky na vnitřní obsah. Tvůrci časopisu nezapomněli na velmi důležitou informaci, kterou uvádí přímo na obálce časopisu, a to jeho návaznost na rámcové

⁵² *Pastelka*. Třebíč: YASHICA s. r. o.. 2012, č 2. ISSN 1212-6462.

vzdělávací programy pro mateřské a základní školy. Upoutávky na vnitřní obsah jsou pouze ve psané formě a lákají odběratele časopisu na malou tiskařskou dílnu, cvičení s tyčí, výrobu klauna z papírového talíře, osm pracovních listů, kartotéku her a celoroční hru s názvem „Hřiště 11/12“. Tématem ročníku je Sport aneb ve zdravém těle zdravý duch. Cílem tohoto tématu je rozvíjet u dětí pohybové schopnosti pomocí různých pohybových činností. Na úvodní straně časopisu najdou čtenáři užitečné informace o tom, co vlastně Pastelka je a jak s ní účelně pracovat. Redakce odběratelům radí, aby jednotlivé listy roztřídili podle jejich zaměření na pracovní listy, stránky s tématem ročníku, stránky pro dospělé, celoroční hru „Hřiště“ a zakládali je do papírových desek. Během školního roku by tak mělo vzniknout pět souborů, se kterými se dá snadno pracovat. Texty Pastelky jsou psány spisovným jazykem, zdobněliny se objevují minimálně. V časopisu je věnován velký prostor inzerci, najdeme zde i skrytou reklamu. Uvádím například reklamu na ovocné čaje Pikwick. Reklama je prezentována formou pohádkového příběhu o dvou skřítcích se jmény Pik a Vik. Na reklamu navazuje soutěž, které se mohou zúčastnit jednotlivé mateřské školy a základní školy. U příběhu byly přibaleny dva vzorky čajů Pikwick. V časopisu je obsažena propagace na školní recyklační program, do kterého se může přihlásit každá mateřská a základní škola. Za plnění úkolů pak mohou školy získat praktické odměny.

Časopis má ústřední téma, jehož název je: Sport aneb ve zdravém těle zdravý duch. Stránky s tématem ročníku nabízí tyto rubriky: Sport je pohybová báseň (jednoduché básně o sportu a sportování, kruhy, kůň a žíněnka), Kartotéka her (čtyři hry na doma i na ven), Obhajoba míče (průprava správného držení, chytání a házení s velkým míčem), Cvičení s netradičním náčiním (cvičení s tyčí, kterou si lze vyrobit ze smetákové hole), Zvířata – sportovní rekordmani (pomalá chůze po čáře, napodobování líného medvěda), Cvičení s padákem (zábavné hraní s látkovým padákem), Fit testíky (každý si může vyzkoušet, jak je pružný, šikovný a ohebný). Celoroční hra „Hřiště 11/12“ také souvisí se sportovními aktivitami. Na internetových stránkách měsíčníku je o celoroční hře uvedeno, že během školního roku bude otevřeno deset malých „hřišťátek“. Na každém z nich bude probíhat něco jiného. Ke každému „hřišťátku“ náleží vybraný maskot.⁵³ V analyzovaném čísle se nachází „hřišťátko“ s názvem Relax, kde je možné zacvičit si uvolňovací, uklidňovací a relaxační cvičení. Maskotem je vystřihovánka kocoura Maxe.

⁵³ *Měsíčník pastelka*. [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pastelka.com/obsah-13-rocniku.html>>.

V Pastelce se čtenáři setkají s těmito pracovními listy: Lyžař (práce s tužkou, obtahování a vymalovávání, grafomotorický list), Z koho má myšák strach? (úkolem je pospojovat postupně od jedničky všechny tečky čarou, kreslení do sítě), Za oknem (omalovánka s úkoly na rozvoj matematických představ, počítání sněhových koulí), Méně, více, stejně (procvičování pojmů „vpravo, vlevo, méně, více, stejně“, rozvoj prostorových a matematických představ), Detektivové (děti mají zjistit, čím se liší obrázky a povídat o nich, hledání rozdílů), Co tam nepatří a proč (úkolem je zjistit, který obrázek do řady nepatří a proč, zrakové vnímání), Sestavování slov z písmen (úkoly na tvoření slov, poznávání písmen, jedno slovo – dva významy), Cik cak – I. (příprava na psaní, uvolňovací cviky).

Periodikum nabízí taktéž stránky pro dospělé (společné aktivity dětí a dospělých): výtvarné náměty (portrét kamaráda za pomoci techniky suché jehly, technika tisku a otiskování), pracovní náměty (výroba klauna z papírového talíře), Školička společenského chování (jak se oblékat, jak o sebe dbát, dětem jsou osvětlena základní pravidla společenského chování a soužití), Hudební, rytmizační, pohybové a dramatizační aktivity (říkadla spojená s hrou na tělo, jednoduchá píseň, kterou děti mohou doprovodit hrou na zvonkohru), Z mého deníku (společné čtení propojeno s recepty na studené pohoštění), Hravá abeceda (zaměřeno na písmeno „m“, úkolem je vyhledat v obrázku všechna písmena „m“, dále zakroužkovat v řádcích všechna písmena „m“, doplnit chybějící text, napsat písmeno „m“ podle předlohy a nakreslit obrázky těchto slov: „mává“, „míchá“, „motá“). Ve výčtu společných aktivit se objevuje pouze jeden příběh (Z mého deníku), který je určen ke společnému čtení dospělého a dítěte. Text je psán hnědým psacím písmem a na obsah příběhu navazují jednoduché recepty, které si mohou děti s rodiči vyzkoušet. U výtvarných a pracovních námětů je výstižně popsán pracovní postup v jednotlivých krocích a také obsahují podrobný soupis potřebného materiálu k vyrábění. Zařazení Školičky společenského chování považují za velký přínos, dětem jsou tak poutavou a zábavnou formou vštěpovány základy společenského chování.

Současný časopis Pastelka je zcela jiný, než v období svého vzniku a mnozí z těch, kteří se s ním setkali dříve, by nepoznali, že se jedná o tentýž časopis, který začal vycházet v roce 1991 pod názvem Studio pastelka. Celkovou změnou prošly zejména obsahy časopisu, které jsou dnes přehledně rozděleny na pracovní listy, stránky pro dospělé, stránky věnované tématu ročníku a celoroční hře. Dříve byla velká část časopisu v černobílé barvě, dnes už je celobarevný. Změnou prošlo také logo časopisu a název, který se zkrátil na časopis Pastelka. Analyzované číslo obsahuje velké

množství námětů a aktivit, které jsou určeny dětem mateřských, ale i nižších tříd základních škol. Časopis jako jediný z periodik na trhu navazuje na rámcové vzdělávací programy pro předškolní a základní vzdělávání a díky tomu je jedinečným časopisem, který využijí nejenom rodiče, ale i odborníci, tedy pedagogové, kteří pracují s malými dětmi dennodenně. Z mého pohledu je menším problémem „nedostupnost“ tohoto časopisu. Periodikum by mělo být možné zakoupit v prodejnách tisku, ale při průzkumu trhu jsem časopis v žádné mnou navštívené prodejně tisku v Olomouckém a Jihomoravském kraji neobjevila. Dostala jsem se k němu až po objednávce předplatného na internetových stránkách časopisu. (viz příloha č. 4)

4.4 Český časopis versus zahraniční časopis

V této podkapitole se budu zabývat stručným srovnáním zahraničních časopisů určených pro děti předškolního věku s českými. K dispozici jsem měla čtyři vzorky časopisů. V tabulce níže uvádím přesný název zkoumaných časopisů, počet stran, přibližnou cenu a zemi, ve které časopis vychází.

Název časopisu	Počet stran	Přibližná cena v Kč	Země
Looney Tunes Presents – Daffy’s activity special	50	73,-	Anglie
Busy Time	30	73,-	Anglie
Bob der Baumeister	33	70,-	Německo
Prinzessin Lillifée	33	80,-	Německo

4.4.1 Časopis Looney Tunes presents – Daffy’s activity special, Anglie

Tento časopis, vydávaný v Anglii, je určen pro dívky a chlapce od pěti do dvanácti let. Děti v časopisu provázejí známé kreslené televizní postavy, králík Bugs Bunny, tasmanický čert Taz, kačer Daffy a kanárek Tweetie. Časopis je založen na aktivitě dětí a obsahuje pracovní listy, komiksy a zábavu s hádankami. Takto je časopis prezentován na svých internetových stránkách.⁵⁴

V periodiku se nachází nejen velké množství pracovních listů a komiksů, ale i omalovánky, výtvarné náměty a křížovky. V pracovních listech lze najít úkoly na rozvoj grafomotoriky (dokreslování obrázků, kreslení podle předlohy do čtvercového pole), matematických představ (počítání předmětů, spojování čísel od 1 do 90, hry s kostkou), zrakového vnímání (přiřazování stínů, hledání rozdílů, doplňování puzzle) a prostorového vnímání (bludiště a labyrinty). Analyzovaný časopis má velký počet stran. To je způsobeno díky tomu, že některé pracovní listy „stejněho charakteru“ se v časopisu opakují až třikrát. Tím mám na mysli například pracovní list, na kterém děti přiřazují stíny postav či předmětů. V periodiku zcela chybí oblast rozvoje řeči. Je zde prezentována pouze formou komiksů. Příběhy, pohádky písně a básně se v časopisu nevyskytují vůbec.

Časopis je spíše pracovním sešitem pro děti předškolního a mladšího školního věku. Dle mnou vytvořené klasifikace by periodikum patřilo mezi časopisy komerční, které v psané podobě doplňují dětsky úspěšný televizní pořad. Při srovnání s českými časopisy bych tento časopis přiřadila k časopisům od vydavatelství Egmont, kam patří například i výše popsany Bořek Stavitel. (viz příloha č. 7)

4.4.2 Časopis Busy Time, Anglie

Časopis je plný příběhů, obrázků, hádanek pro dívky a chlapce od pěti do deseti let.⁵⁵ Tímto periodikem neprovází žádné ústřední postavy, jednotlivé strany jsou motivovány známými anglickými animovanými seriály pro děti jako je například Malé

⁵⁴ Panini Comics. [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.paninicomics.co.uk/web/guest/catalogues/collection_detail?id=42360>.

⁵⁵ Newsstand. [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<<http://www.newsstand.co.uk/106-General-Magazines/5184-Subscribe-to-BUSYTIME-Magazine-Subscription.aspx>>.

království Bena a Holly, Naše malá princezna, Prasátko Pepina, Sponge Bob, Mickey Mouse, Pingu, Požárník Sam, Mistr Manny.

V časopisu lze najít klasické omalovánky nebo pracovní sešit („activity book“) a příběhy. Pro děti jsou připraveny nejrůznější úkoly na rozvoj grafomotoriky (obtahování písmen a čar), řeči (komiks, malované čtení), matematických představ (přiřazování geometrických tvarů, pojmy velký – malý, počítání předmětů, spojování čísel od 1 do 38), zrakového vnímání (hledání předmětů, hledání rozdílů). V periodiku chybí pohádky, básně, písně a výtvarné náměty.

Busy Time je vhodným časopisem pro děti předškolního věku. Patří mezi časopisy komerční a svými obsahy se podobá českým časopisům vydávaným ve vydavatelství Egmont. (viz příloha č. 7)

4.4.3 Časopis Bob der Baumeister, Německo

Německý Bořek Stavitel je úspěšným časopisem vycházejícím ze stejnojmenného televizního seriálu, který je známý i českým dětem. S Bořkem se maluje, kutí a řeší hádanky a to vše ještě doplňuje spousta stavitelských „vychytávek“ navíc. Na děti v časopise čeká obrovská zábava⁵⁶

Časopis Bořek Stavitel vychází i v České republice, a to ve vydavatelství Egmont. Jeho obsahy jsou dopodrobna analyzovány výše. Německá verze periodika se od české nijak výrazně neliší. Obsahy časopisu jsou velice podobné obsahům české verze. V pracovních listech se objevují stejné úkoly. Tedy úkoly na rozvoj grafomotoriky (obtahování, dokreslování, vykreslování), zrakového vnímání (hledání rozdílů a ukrytých předmětů, hledání shodných dvojice), matematických představ (pojmy malý – menší – nejmenší, velký – větší – největší, počítání předmětů, spojování předmětů s příslušnou barvou), prostorového vnímání (bludiště) a řeči (příběh na dobrou noc, obrázkový příběh).

Německý „Bořek“ se liší od české verze pouze vyšším počtem stran a strukturou papíru (tvrdý papír). Listy z tvrdého papíru jsou výhodou, dětem se tak bude lépe s časopisem manipulovat a vypracovávat zadané úkoly. Časopis spadá do kategorie časopisů komerčních, úzce propojených s televizním seriálem (viz příloha č. 7)

⁵⁶ *Agentur für vermarktung & produkte*. [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.avundp.de/panini-kinder-jugend-magazine/kids-magazine/bob-der-baumeister/>>.

4.4.4 Časopis Prinzessin Lillifee, Německo

Princezna Lillifee zve do světa plného kouzel, fantazie a vědomostí. Děvčata ve věku od pěti do sedmi let zde najdou zajímavé výtvarné náměty, předlohy k malování, vědomosti z přírody a vynikající recepty.⁵⁷

Mohlo by se zdát, že časopis Prinzessin Lillifee je věrnou kopií časopisů typu Barbie, Víly, Princezny a podobně. Časopis však nabízí netradiční i tradiční rubriky jako kutění, tancování, milovníci zvířat, sladké recepty, příběhy, omalovánky a hádanky. Negativum tohoto „růžového časopisu“ je, že v něm nejsou zařazeny téměř žádné pracovní listy, zato je zde věnován větší prostor příběhům, pracovním a výtvarným námětům. Časopis u dětí rozvíjí oblast řeči (společné čtení obrázkových příběhů, čtení o zvířatech), jemné a hrubé motoriky, grafomotoriky (výtvarné a pracovní náměty, recepty, tancování se stuhou, omalovánky) a zrakového vnímání (doplňování částí obrázku).

Periodikum patří taktéž do skupiny časopisů komerčních, které korespondují s televizním filmem o princezně Lillifee. Dle mého názoru periodikum není až tak kýčovitě jako například časopis Barbie, jsou v něm pěkné obrázky a ilustrace. Částečně svými na balet zaměřenými rubrikami motivuje malé slečny k tomuto druhu pohybu. Je přiměřeno věku dětí. (viz příloha č. 7)

4.4.5 Závěrečné srovnání: Český versus zahraniční časopis

Po stručném rozebrání mnou dostupných zahraničních periodik je patrné, že všechny čtyři časopisy jsou komerčního typu, stavící na animovaných televizních seriálech pro děti. Periodika bych přirovnala k českým časopisům, které jsou vydávány ve vydavatelství Egmont, jako například Barbie, Bořek Stavitel, Princezna, Mistr Manny, Mickey Max. Podobu sdílejí nejen v obsahu a ceně ale i v kýčovitých přibalených dárkách. Některé časopisy tohoto typu nejsou špatné, jen v nich nenajdeme téměř žádné literární náměty, jsou to spíše soubory pracovních listů.

⁵⁷ *Prinzessin Lillifee – Magazine*. [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.prinzessinlillifee.de/zauberhafte-ueberraschungen/magazin/>>.

5 Průzkumné šetření

5.1 Cíl průzkumného šetření

Cílem průzkumného šetření je získat názory a zkušenosti s dětskými časopisy jak od rodičů dětí předškolního věku, tak od zkušených pedagogů z mateřských škol. Z průzkumného šetření by mělo vzejít, jaké časopisy dětem nejčastěji rodiče kupují a podle jakých kritérií je vybírají, dále jaký význam těmto časopisům přiřkládají. Zda je považují pouze za prostředek zábavy nebo prostředek k edukaci dětí, jestli dětem pomáhají s jejich vyplňováním či nikoliv a zda jsou spokojeni se současnou nabídkou časopisů na českém trhu. U pedagogů by mělo vyplynout, který časopis považují za nejvhodnější pro děti předškolního věku, zda používají náměty z dětských časopisů ve své praxi a jak jsou spokojeni se současnou nabídkou trhu s časopisy pro děti.

5.2 Metoda průzkumného šetření

Pro naplnění cíle praktické části práce byla zvolena metoda dotazníkového šetření, na kterou navazuje analýza získaných dat pomocí popisné statistiky.⁵⁸ Dotazníková metoda je určena pro hromadné šetření a opatřování statistických dat. Samotný dotazník je vymezován jako soubor přesně formulovaných, standardizovaných⁵⁹ otázek předkládaných respondentům v písemné formě. Cílem dotazníku je zjistit specifické údaje, názory, postoje nebo mínění respondentů, které výzkumníka zajímají.⁶⁰

Otázky (položky) dotazníku:⁶¹

- Uzavřené (strukturované) – respondentům je předkládán vždy určitý počet předem připravených odpovědí
- Otevřené (nestrukturované) – nenavrhují respondentovi žádné odpovědi, respondent odpověď sám vytváří

⁵⁸ *popisná statistika* - představuje organizaci a popis dat užitím třídění, tabulkového a grafického znázornění či matematických a statistických funkcí

⁵⁹ *standardizovaný* – sestavovaný podle přesně dodržovaných a jednotných principů a zásad

⁶⁰ MAŇÁK, Josef. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. s. 50 – 51.

⁶¹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. s. 165 – 166.

- Polouzavřené – respondent vybere možnost „jiná odpověď“, tuto nabídku volí v případě, že mu nevyhovuje žádná z nabízených odpovědí

K realizaci dotazníkového šetření byly vytvořeny dva dotazníky, jeden pro rodiče dětí předškolního věku a druhý pro pedagogy mateřských škol. Dotazník pro rodiče se skládal z 9 otázek, jednalo se o 5 uzavřených otázek a 4 polouzavřené otázky. Dotazník pro pedagogy se skládal z 8 otázek, z toho 6 uzavřených otázek a 2 polouzavřené otázky.

5.3 Charakteristika průzkumného vzorku

Průzkumné šetření jsem prováděla v okresech Brno-venkov a Olomouc. Tyto okresy jsem volila díky snadné dostupnosti v místě svého bydliště a studia. Stěžejní část respondentů pochází přímo z města Olomouce. Do výzkumu se zapojili pedagogové mateřských škol a rodiče dětí předškolního věku. Samotný výzkum probíhal od 5. ledna do 14. března 2012. Průzkumného šetření se zúčastnilo celkem 150 respondentů, z toho 72 pedagogů a 78 rodičů. Návratnost 75 % je pro mou práci dostačující. Dotazníky byly anonymní.

Celkový počet dotazníků	200
Z toho vráceno	150
Z toho respondenti - pedagogové	72
Z toho respondenti - rodiče	78
Návratnost	75 %

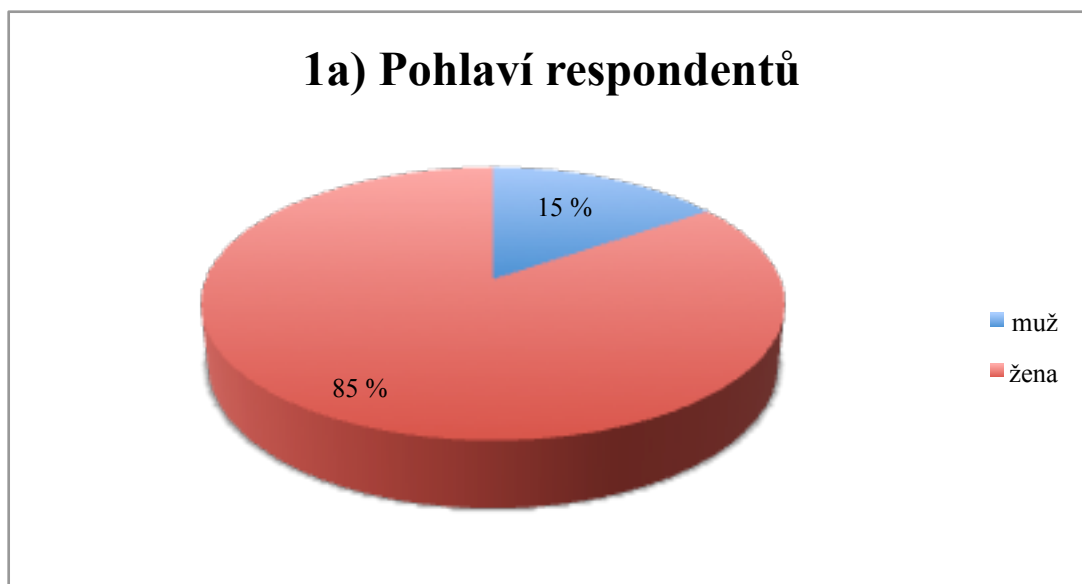
5.3.1 Popis průzkumného vzorku

Po zpracování prvních dvou otázek v dotazníku jsem získala základní představu o zkoumaném vzorku. První otázka zjišťovala pohlaví respondenta / funkci pedagoga v mateřské škole.⁶²

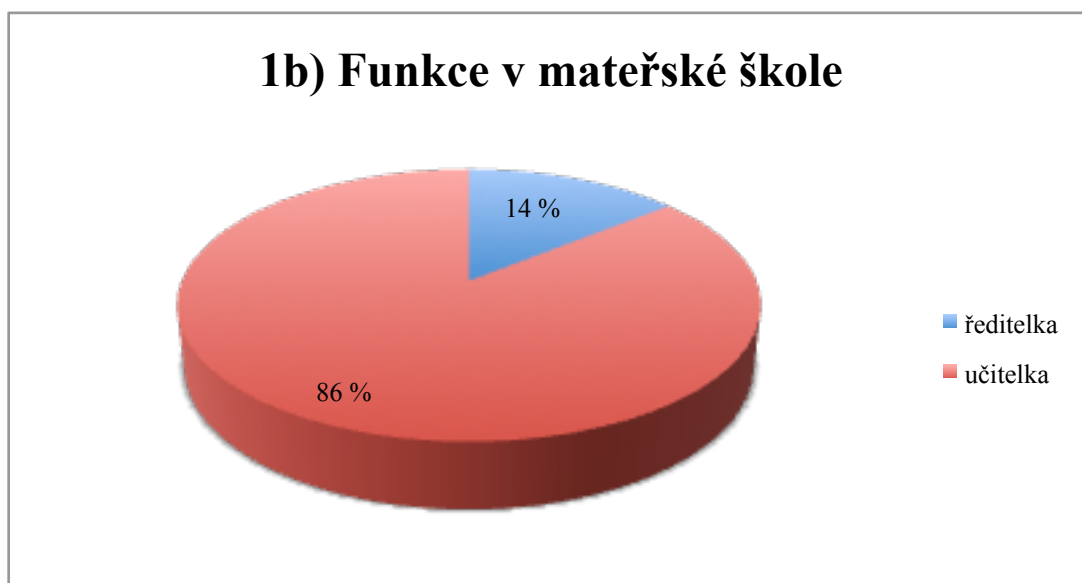
⁶² U dotazníku pro rodiče bylo zjišťováno pohlaví respondentů a u dotazníku pro pedagogy funkce v mateřské škole

Poměr zastoupení mužů a žen v dotazníkovém šetření pro rodiče znázorňuje GRAF 1a⁶³ a funkci pedagoga v mateřské škole znázorňuje GRAF 1b.⁶⁴

GRAF 1a:

GRAF 1b:

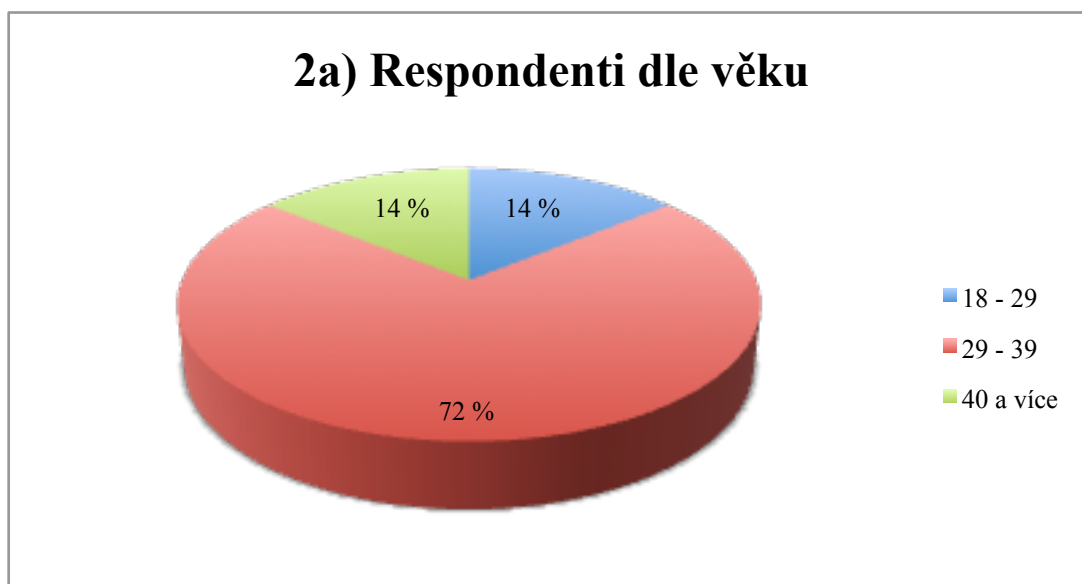

⁶³ grafy popsané písmenem *a* se vztahují k respondentům - rodiče

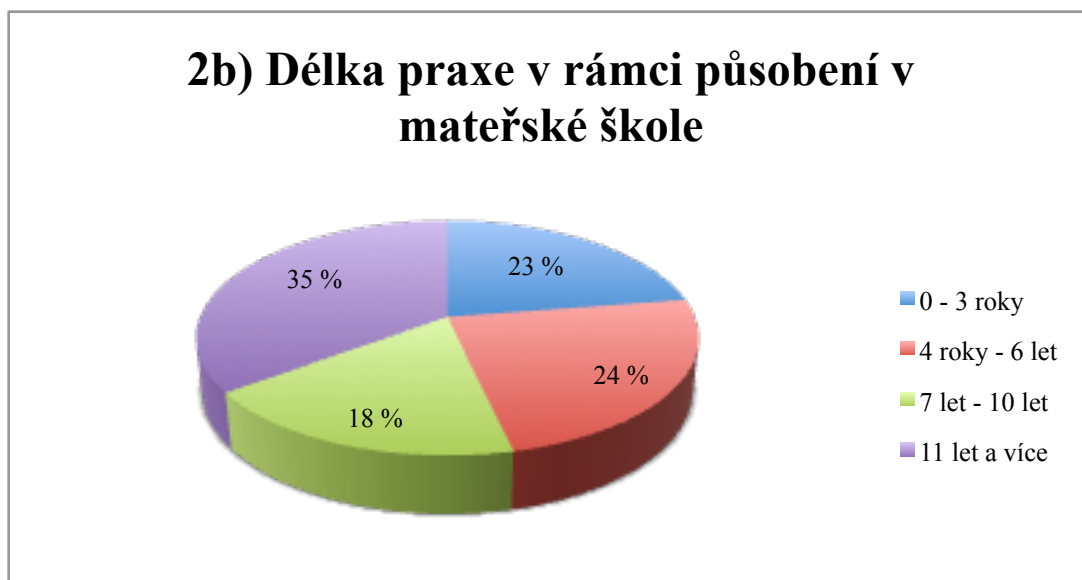
⁶⁴ grafy popsané písmenem *b* se vztahují k respondentům - pedagogové

Druhá otázka zjišťovala věk dotazovaných rodičů, respektive délku praxe v rámci působení v mateřské škole u pedagogů. Zkoumaný vzorek z hlediska věku respondentů-rodičů popisuje GRAF 2a a zkoumaný vzorek respondentů-pedagogů z hlediska délky jejich praxe v mateřské škole popisuje GRAF 2b.

GRAF 2a:

GRAF 2b:

5.4 Předpoklady

K naplnění cíle průzkumné části jsem si stanovila tyto předpoklady:

Předpoklad č. 1 – P1: *Předpokládám, že více než polovina rodičů kupuje svým dětem dětské časopisy.*

Předpoklad č. 2 – P2: *Předpokládám, že mezi tři nejprodávanější časopisy ze strany rodičů patří: Sluníčko, Méďa Pusík a časopisy typu Barbie, Bořek Stavitel, Hannah Montana, aj..*

Předpoklad č. 3 – P3: *Předpokládám, že více než polovina pedagogů považuje za nejvhodnější výchovně vzdělávací časopis pro děti předškolního věku Sluníčko.*

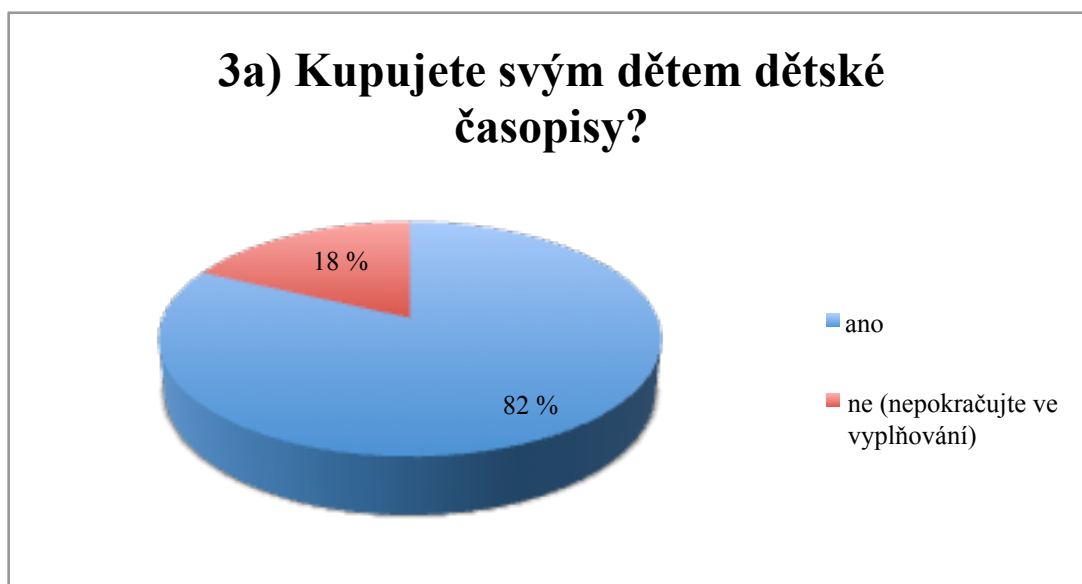
Předpoklad č. 4 – P4: *Předpokládám, že více než 30 % pedagogů používá náměty z dětských časopisů ve své praxi.*

5.5 Analýza a interpretace dat průzkumného šetření

Pro přehlednost jsou výsledky průzkumného šetření graficky znázorněny. Pro všechny grafy jsem použila typ koláčového 3D grafu. Všechny grafy znázorňují procentuální zastoupení možných odpovědí, součástí každého grafu je legenda popisující jednotlivé možnosti. Analýza získaných dat je rozdělena na dvě části, první se věnuje respondentům – rodiče a druhá respondentům – pedagogové.

5.5.1 Analýza a interpretace dat – respondenti rodiče

GRAF 3a:

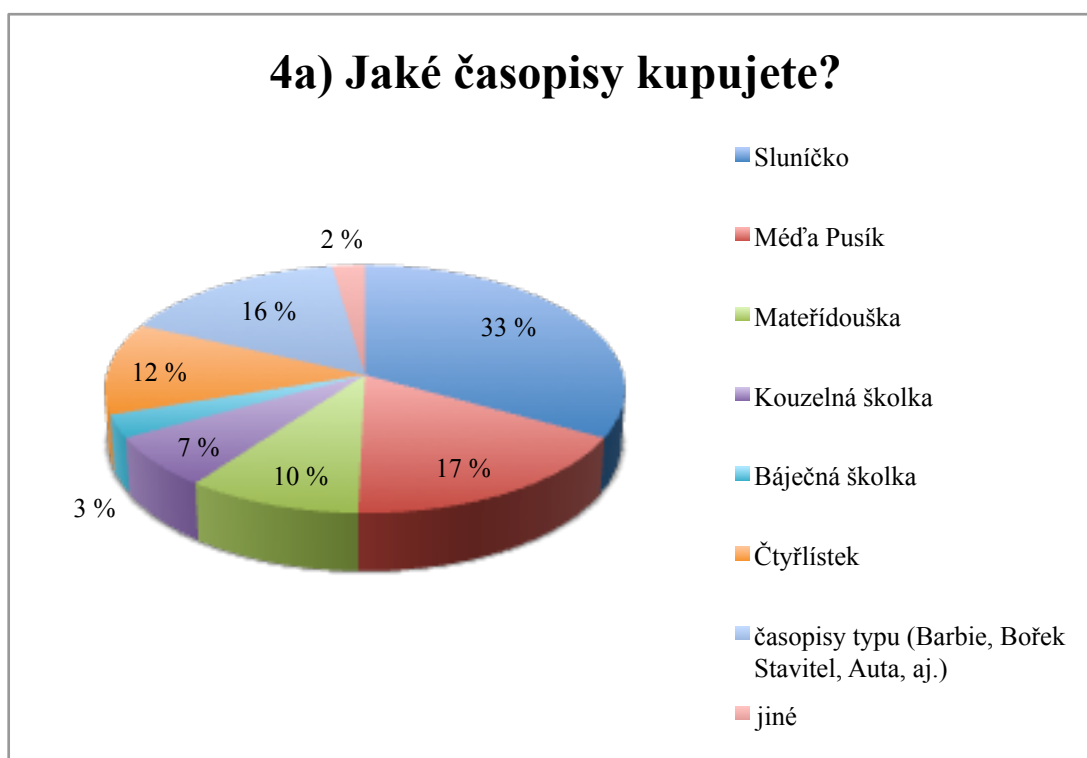

Komentář a interpretace GRAFU 3a:

Z grafu vyplývá, že převážná většina rodičů kupuje svým dětem dětské časopisy, jsou zastoupeny 82 %. Zbylých 18 % nekupuje svým dětem dětské časopisy.

Zastoupení rodičů, kteří kupují dětem časopisy je poměrně vysoké. Tyto výsledky předčily moje očekávání. Z toho plyne, že velká část rodičů pravděpodobně přikládá dětským časopisům „nějaký“ význam, tuto skutečnost doplní výsledky v GRAFU 8a.

GRAF 4a:

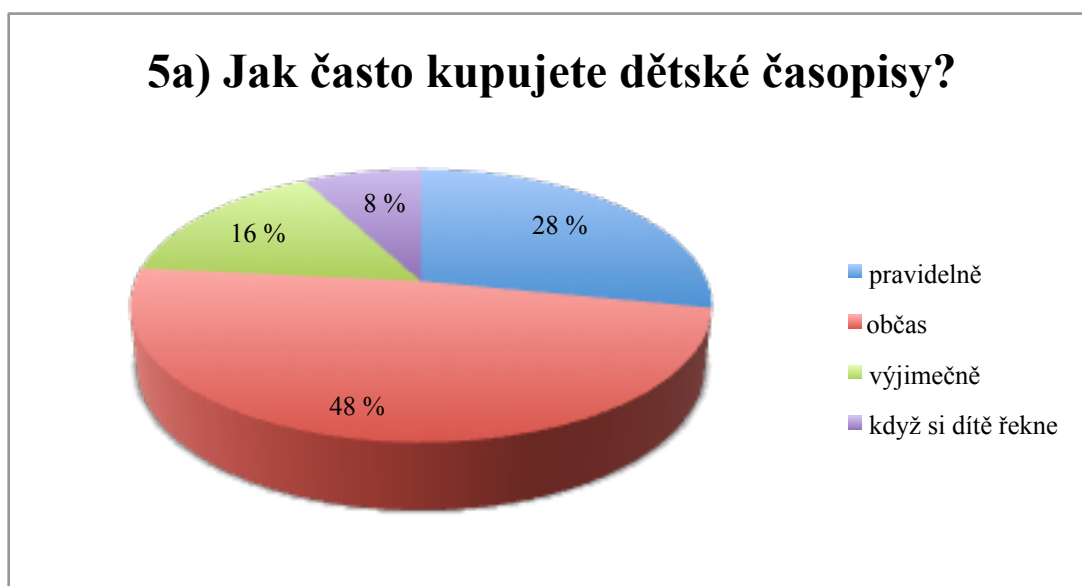

Komentář a interpretace GRAFU 4a:

Z grafu je patrné, že nejkupovanějším dětským časopisem je Sluníčko v zastoupení 33 %, na druhém místě se umístil Méd'a Pusík se 17 % a na třetím místě s minimálním rozdílem 1 %, tedy 16 %, se umístily časopisy typu Barbie, Bořek Stavitel, Auta. Na čtvrtém místě se umístil s 12 % Čtyřlístek, na pátém místě se s 10 % umístila Mateřídouška, šesté místo obsadila Kouzelná školka se 7 %, na osmém místě se umístil s 3 % časopis Báječná školka a na posledním místě s počtem 2 % časopisy jiné, kde respondenti uvedli následující periodika: *ABC a Bravo*.

Pořadí prvních tří časopisů není překvapující. První dva časopisy (Sluníčko a Méd'a Pusík) jsou na českém trhu dobře dostupné a dle mého názoru je o nich všeobecně známo, že jsou to časopisy kvalitní, vhodné pro děti předškolního věku. Na třetím místě se umístily časopisy vydávané ve vydavatelství Egmont, tedy typu Barbie, Bořek Stavitel, Auta. Tyto časopisy lákají děti zejména viditelnými přibalenými dárky, ovšem jejich obsahy jsou ve většině periodik tohoto typu komerční a námětově chudé. Překvapením byl komiksový časopis Čtyřlístek. Do výčtu možností byla zařazena i Mateřídouška, které je určena primárně pro mladší školní věk, proto mě zajímalo, jaké pořadí zaujme. Naprosto alarmující je pro mě zjištění, které uvedl jeden z rodičů a to, že svému malému dítěti kupuje časopis Bravo, který je určen pro dospívající děti.

GRAF 5a:

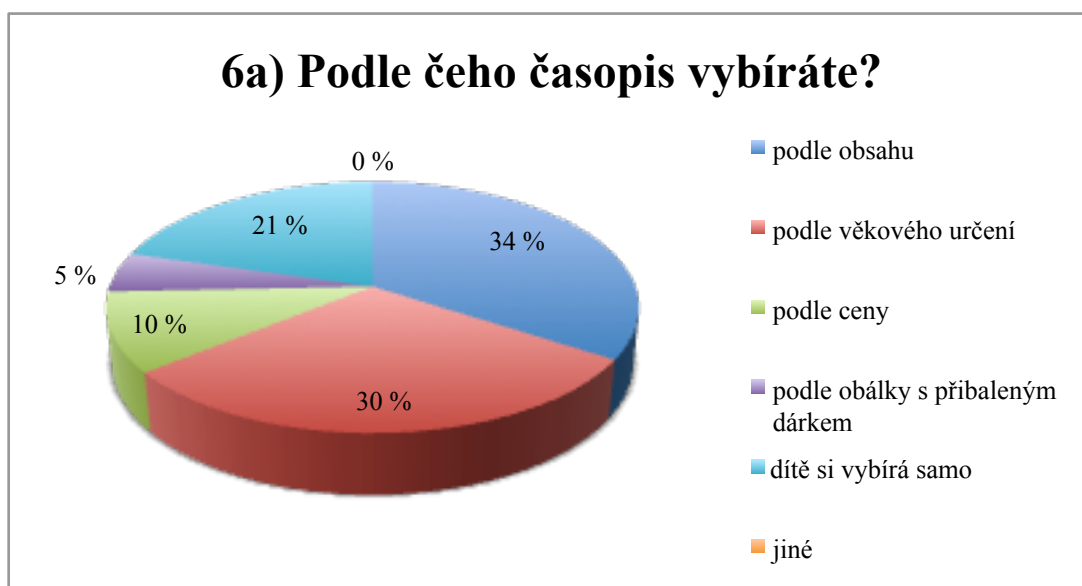

Komentář a interpretace GRAFU 5a:

Z grafu lze vyčíst, že největší zastoupení rodičů kupuje časopisy občas (48 %), pravidelně (většinou jedenkrát měsíčně) kupuje svým dětem časopis 28 % rodičů, výjimečně 16 % rodičů a 8 % když si dítě samo o časopis řekne.

Graf znázorňuje, že největší počet rodičů koupí dětem časopis občas, tedy nejspíš, když jej uvidí na novinovém stánku a zaujme je, 28 % rodičů kupuje nebo odebírá časopisy pravidelně (možnost předplatného), z toho plyne, že odebírají známé časopisy, se kterými jsou spokojeni.

GRAF 6a:

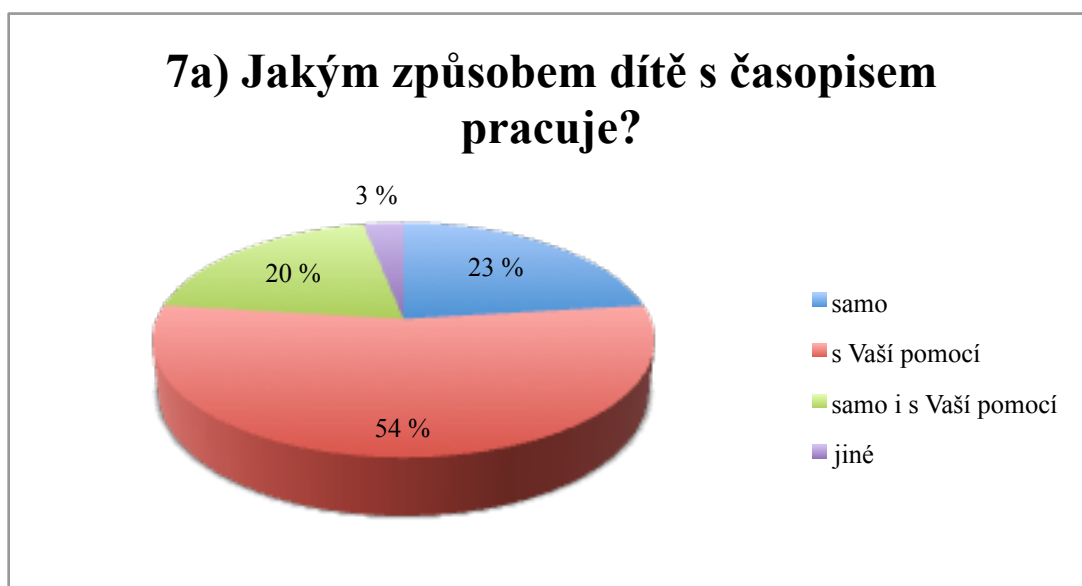

Komentář a interpretace GRAFU 6a:

Při pohledu na graf je zřejmé, že nejvíce (34 %) rodičů vybírá časopis podle obsahu, dále podle věkového určení (30 %) a na třetím místě se umístila varianta, kdy si dítě časopis vybírá samo (21 %). 10 % rodičů volí časopis podle ceny, 5 % podle obálky s přibaleným dárkem, možnost „jiné“ neuvedl žádný z respondentů.

Z prvních dvou nejpočetnějších možností usuzuji, že se rodiče zajímají o to, jaký časopis svým dětem koupí a jsou seznámeni s jeho obsahy. Zaskočila mě ale třetí nejpočetnější možnost - dítě vybírá časopis samo, dítě bude většinou volit časopis podle poutavosti obálky a přibaleného dárku, tuto kategorii časopisů reprezentují hlavně komerční periodika.

GRAF 7a:

Komentář a interpretace GRAFU 7a:

Nejvíce zastoupena je možnost „s Vaší pomocí“, přesněji 54 %, v 23 % děti pracují s časopisem samostatně a 20 % rodičů uvádí odpověď, že dítě pracuje s časopisem samo i s jejich pomocí, 3 % rodičů volilo možnost „jiné“, uvedli následující odpovědi: „*Nejdříve čteme spolu a pak si ho prohlíží sám.*“; „*Donese ho do mateřské školy, k babičce a dědovi, společně si v něm čtou.*“

V mnou vytvořeném dotazníku byly uvedeny první dvě možnosti samostatně, ale mnozí respondenti zvolili jejich kombinaci, proto jsem v grafu znázornila i třetí možnost – samo i s Vaší pomocí. U malých „nečtenářů“ je velice důležité, aby jim při vyplňování či čtení časopisu pomáhali dospělí, poté bude mít práce s časopisem smysl. Když se sečtou možnosti *s Vaší pomocí; samo a s Vaší pomocí* vyjde 74 %, to považují za dobrý výsledek.

GRAF 8a:

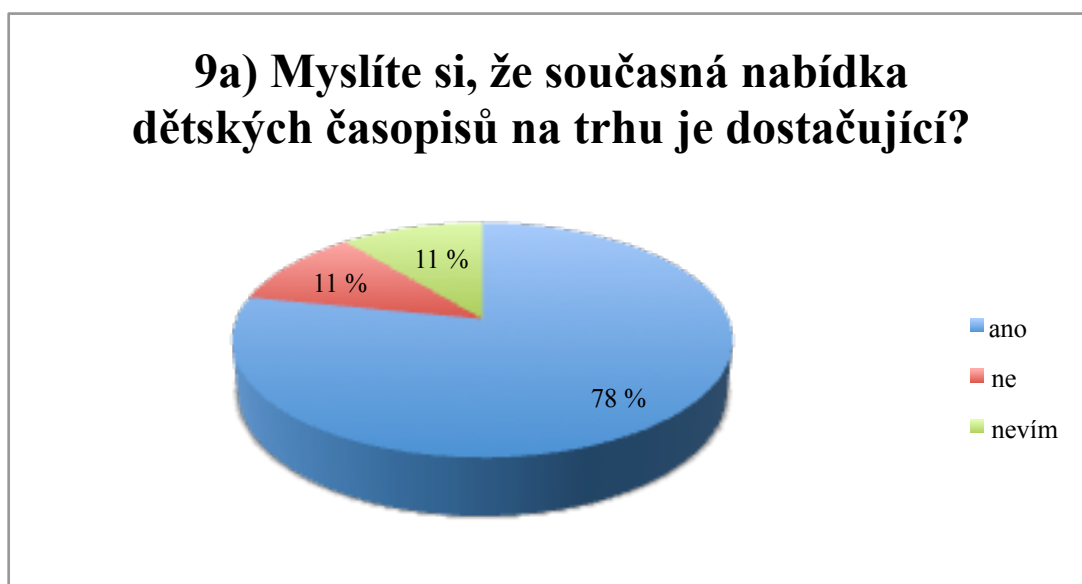

Komentář a interpretace GRAFU 8a:

Na otázku, jaký význam přikládají rodiče časopisům pro děti, nejvíce respondentů (37 %) volilo možnost výchovně vzdělávací i zabavení dítěte, o 3 % méně, přesněji 34 % rodičů přikládá časopisům pro děti význam zabavení dítěte a 28 % rodičů považuje časopisy za výchovně vzdělávací médium.

V tomto grafu, stejně jako u předchozího, byla přidána třetí možnost, tedy kombinace dvou prvních možností. Vidíme, že dvě nejpočetnější možnosti výrazně procentuálně nepřevažují, možnost zabavení dítěte má pouze o 3 % méně. Jeden z respondentů volil možnost jiné, jeho odpověď byla následující: „*Pro zpestření a zábavu.*“

GRAF 9a:

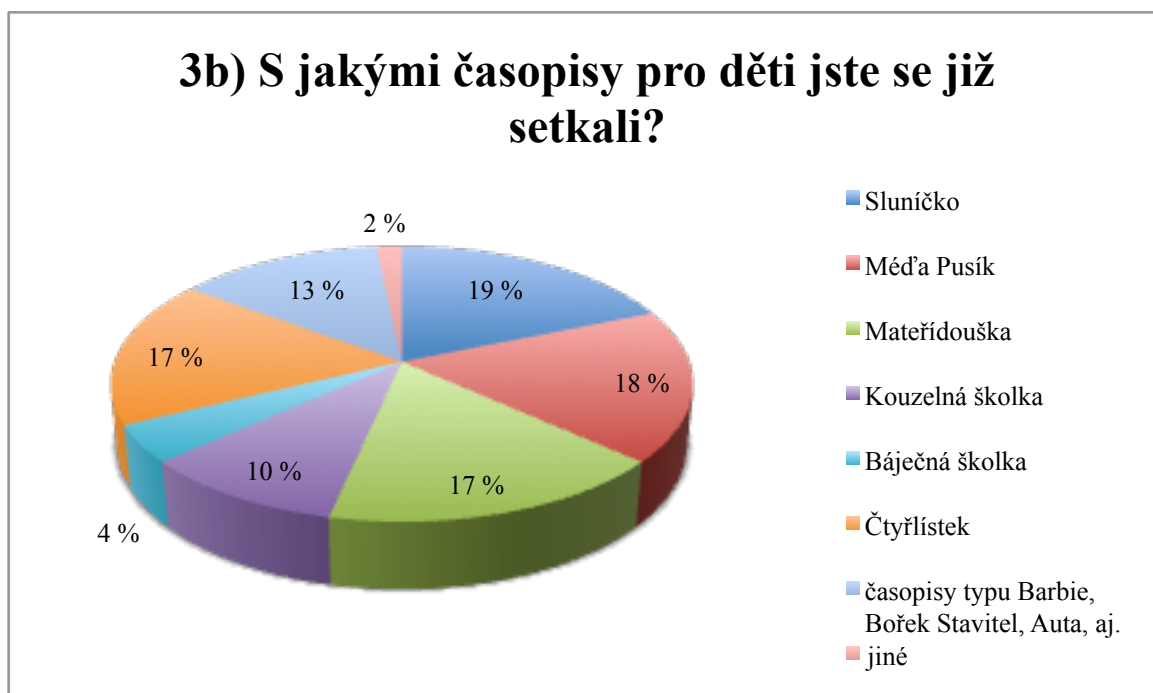
Komentář a interpretace GRAFU 9a:

Drtivá většina respondentů (78 %) si myslí, že současná nabídka dětských časopisů na trhu je dostačující, stejné procentuální zastoupení (11 %) obdržely možnosti „ne“ a „nevím“.

Z grafu vyplývá, že většina dotazovaných respondentů je spokojena s nabídkou dětských časopisů na našem trhu. Na tuto otázku odpovídali i pedagogové, jejich odpovědi jsou znázorněny v GRAFU 8b.

5.5.2 Analýza a interpretace dat – respondenti pedagogové

GRAF 3b

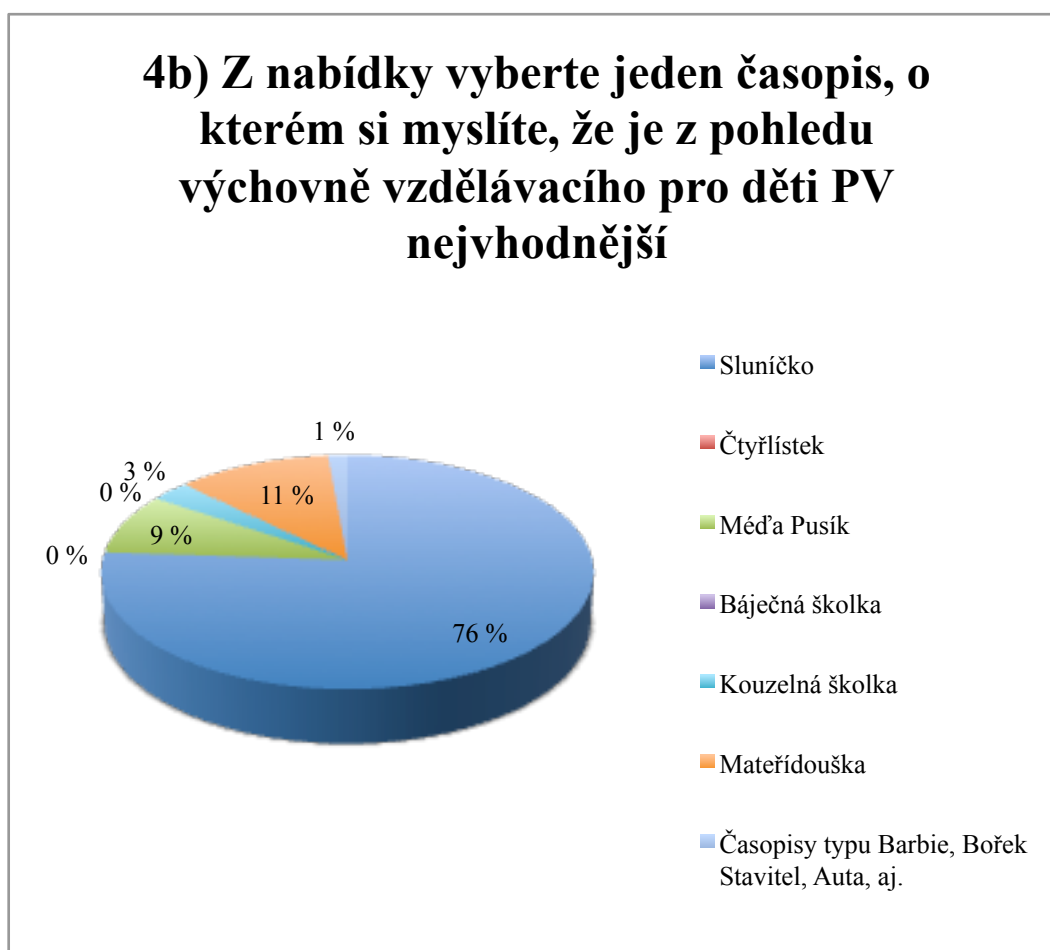

Komentář a interpretace GRAFU 3b:

Na tomto grafu je vidět, že nejnámějším časopisem mezi pedagogy je Sluníčko s 19 %, těsně za ním, na druhém místě, se s 18 % umístil Méd'a Pusík a na třetím se umístily časopisy dva – Mateřídouška a Čtyřlístek se 17 %. Hodnoty těchto čtyř periodik jsou téměř vyrovnané. 13 % obdržely časopisy typu Barbie, Bořek Stavitel, Auta, aj., s Kouzelnou školkou se setkala 10 % pedagogů a nejméně známým časopisem je Báječná školka se 4 %, 2 % pedagogů se setkala i s jinými časopisy, jejich odpovědi: *Pastelka, Včelička, Veverka Terka, časopisy pro předškoláky od Nomilandu.*

Přední postavení Sluníčka, Méd'i Pusíka, Mateřídoušky a Čtyřlístku je dle mého názoru opodstatněno jejich dlouholetou periodicitou a dobrou dostupností na trhu. Z grafu vyplývá, že s novějšími časopisy jako jsou Báječná školka, Kouzelná školka, Barbie, Bořek Stavitel, aj. někteří pedagogové do styku zatím nepřišli. Ve výčtu časopisů chyběl časopis Pastelka. V době tvorby dotazníku jsem o něm neměla žádné informace. Jelikož jsem se s časopisem po průzkumu trhu nikde nesečkala, myslela jsem, že již neexistuje. V průběhu práce jsem však zjistila, že časopis vychází od roku 1998 dodnes, s obtížnější dostupností.

GRAF 4b

Komentář a interpretace GRAFU 4b:

Z grafu je na první pohled patrné, že Sluníčko se svými 76 % převyšuje všechna ostatní periodika, 11 % pedagogů si myslí, že nejvhodnějším časopisem pro děti předškolního věku je Mateřídouška a 9 % považuje za nejvhodnější periodikum Méd' u Pusíka.

Vítězství Sluníčka není překvapením, je to stále jeden z nejkvalitnějších časopisů vydávaných na českém trhu. Udivující pro mě ale bylo, že 11 % pedagogů by doporučilo časopis Mateřídouška. Tento časopis je dnes určen dětem mladšího školního věku. Dříve byla Mateřídouška vhodná i pro děti předškolního věku, v současnosti se její obsahy razantně změnily a jak se lidově říká „už není to, co bývala.“ Je tedy možné, že tito pedagogové se se současnou podobou Mateřídoušky zatím nesetkali.

GRAF 5b:

Komentář a interpretace GRAFU 5b:

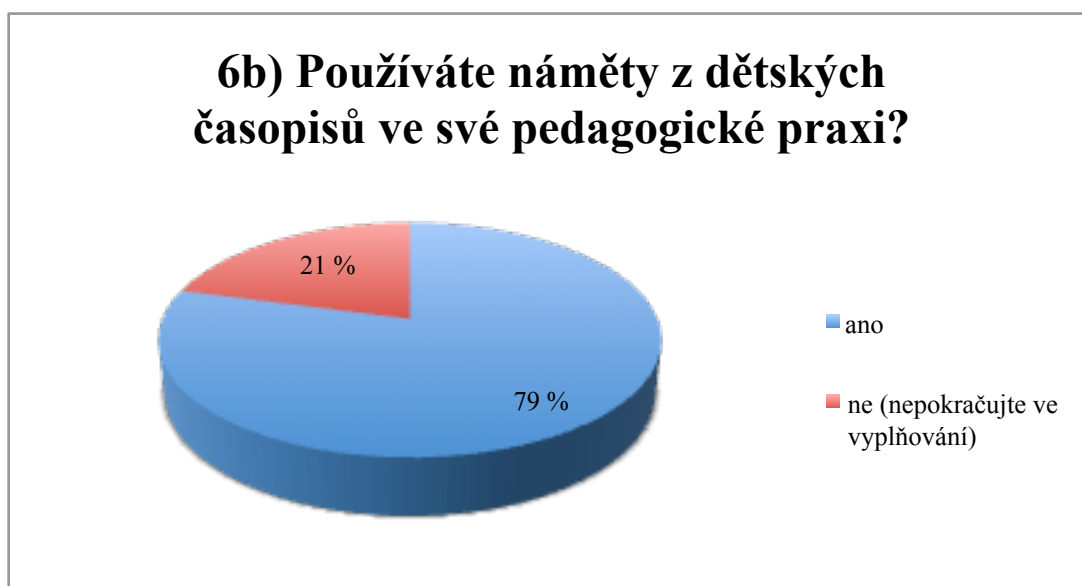
U této otázky jsem chtěla mít přehled o tom, jestli mateřské školy odebírají časopisy pro děti. Z výsledků je vidno, že 56 % mateřských škol časopisy odebírá, 44 % mateřských škol časopisy neodebírá, pedagogové zde uváděli, že na časopisy není dostatek financí.

U zvolené možnosti ano, mě dále zajímalo, jaké časopisy konkrétně mateřské školy odebírají a proč zrovna tyto časopisy. Většina pedagogů zmínila časopis Sluníčko, třikrát se objevil časopis Pastelka a jednou Mateřídouška.

Vybrané konkrétní odpovědi pro Sluníčko: „Pro inspiraci, není to kýč.“; „Pro inspiraci, kvalita zaručena.“; „Je v něm hodně příběhů, společného čtení, pracovních úkolů, vystřihovánky, náměty.“; „Nejvhodnější do MŠ.“; „Připadal nám pro předškolní věk vhodný a užitečný do praxe, děti s ním pracují samostatně.“

Konkrétní odpovědi pro Pastelku vypadaly následovně: „Využití ve výchovně vzdělávací práci, zásobník nápadů do TVP.“; „Výborné náměty pro práci pedagoga v MŠ.“; „Možno využít v TVP.“

GRAF 6b:

Komentář a interpretace GRAFU 6b:

V tomto případě je evidentní, že většina dotazovaných pedagogů, přesněji 79 %, používá náměty z dětských časopisů ve své pedagogické praxi. Tak velké procentuální zastoupení mě mile překvapilo. 21 % pedagogů uvedlo, že nepoužívá náměty z dětských časopisů.

S touto otázkou úzce souvisí následující otázka (GRAF 7b), která zjišťuje, jaké konkrétní náměty pedagogové používají. Touto otázkou pokračovali jen ti pedagogové, kteří zvolili možnost „ano“.

GRAF 7b:

Komentář a interpretace GRAFU 7b:

Z grafu je patrné, že nejméně zařazují pedagogové do své praxe náměty k výuce cizího jazyka (3 %), po 17 % obdržely omalovánky a výtvarné náměty, 19 % pedagogů zařazuje do své praxe pracovní listy a po 22 %, tedy nejvíce, obdržely pohádky (příběhy) a básně, písně, hádanky.

Dalo se předpokládat, že nejméně budou pedagogové používat náměty k výuce cizího jazyka. Výuka cizích jazyků je ve většině MŠ realizována jazykovými agenturami. Graf také dokládá, že omalovánky, výtvarné náměty a pracovní listy jsou vesměs procentuálně vyrovnané. Nejvíce pedagogové čerpají z dětských časopisů pohádky (příběhy), básně, písně a hádanky, tedy náměty, které slouží k rozvíjení řeči.

GRAF 8b:

Komentář a interpretace GRAFU 8b:

Z grafu vyplývá, že 61 % procent pedagogů je se současnou nabídkou trhu s dětskými časopisy spokojeno, 32 % pedagogů si myslí, že nabídka dětských časopisů není dostačující a 7 % pedagogů nemá o nabídce časopisů pro děti přehled.

U této otázky bych čekala více nespokojených pedagogů. Já sama si myslím, že nabídka trhu není dostačující.

Závěr

Tato bakalářská práce měla za cíl zjistit míru využitelnosti časopisů k edukaci dětí předškolního věku. K tomu byly vytyčeny dílčí cíle a předpoklady. Prvním dílčím cílem bylo zjistit využití obsahů vybraných časopisů pro děti. Dalším cílem bylo získat názory a zkušenosti s dětskými časopisy od rodičů dětí a pedagogů mateřských škol. K naplnění prvního dílčího cíle byla zvolena metoda obsahové analýzy, díky které byly dopodrobna analyzovány čtyři různě zaměřené časopisy. Na základě mnou vytvořené klasifikace byly analyzovány dva časopisy komerční (Barbie, Bořek Stavitel) a dva vzdělávací (Sluníčko, Pastelka). Bylo zjištěno, že časopisy Bořek Stavitel, Sluníčko a Pastelka svými obsahy a celkovým zaměřením odpovídají předškolnímu věku a jsou pro děti vhodnými periodiky. K naplnění druhého dílčího cíle bylo použito dotazníkového šetření mezi rodiči a pedagogy. Před samotnou analýzou získaných dat byly stanoveny čtyři předpoklady, P1 *předpokládal, že více než polovina rodičů kupuje svým dětem dětské časopisy. Z analýzy získaných dat vyplývá, že dětské časopisy kupuje 82 % dotazovaných rodičů. P2 předpokládal, že mezi tři nejprodávanější časopisy ze strany rodičů patří Sluníčko, Méd'a Pusík a časopisy typu Barbie, Bořek Stavitel, Auta, i tento předpoklad se vyplnil. P3 předpokládal, že více než polovina pedagogů považuje za nejvhodnější výchovně vzdělávací časopis Sluníčko, časopis Sluníčko se svými 76 % jednoznačně převyšoval všechna ostatní periodika. P4 předpokládal, že více než 30 % pedagogů používá náměty z dětských časopisů ve své praxi. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že náměty z dětských časopisů používá 79 % pedagogů. Všechny mnou stanovené předpoklady se splnily.*

Přínos této bakalářské práce spatřuji v tom, že teoretická i praktická část odkrývá podnětné a zajímavé informace, které obohatí jak rodiče, tak pedagogy, kteří pracují s dětmi.

Seznam použitých pramenů a literatury

Agentur für vermarktung & produkte. [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.avundp.de/panini-kinder-jugend-magazine/kids-magazine/bob-der-baumeister/>>.

BACUS, Anne. Přeložila Lucie HUČÍNOVÁ. *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-563-9.

Barbie. Praha: Egmont, 2011, č. 13. ISSN 1211-8389.

Bob der Baumeister – Magazin. Stuttgart: Panini, 2012, č. 1.

Bořek Stavitel. Praha: Egmont, 2012, č. 1. ISSN 1213-6824.

BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.

Busy Time. Bristol: Kennedy Publishing, 2012, č. 95.

Časopis Barbie. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.egmont.cz/cz/casopisy/barbie/>>.

Časopis Bořek Stavitel. [online]. [cit. 2012-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.egmont.cz/cz/casopisy/borek-stavitel/>>.

Časopis Dáda. [online]. [cit. 2012-01-21]. Dostupné z WWW: <http://www.patrasova.cz/casopis_redakce.php>.

Časopis Materídouška. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/produkty/materidouska/>> .

Časopis Sluníčko. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/produkty/slunicko/>>.

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-095-X.

DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945 – 2000*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-041-4.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JIRÁK, Jan a Barbora KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.

KÁDNEROVÁ, Božena. *Metodika literární výchovy v mateřské škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

Looney Tunes Activity Special. Tunbridge Wells: Pannini Comics, 2012, č. 30. ISSN 1744-2451.

MAŇÁK, Josef. *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1031-2.

Měsíčník pastelka. [online]. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW: <www.pastelka.com>.

MIČIENKA, Marek a Jan JIRÁK. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-315-4.

Mladá fronta. [online]. © 2007-2012. [cit. 2012-01-31] Dostupné z WWW: <<http://www.mf.cz/pro-media/40-casopis-slunicko-slavi-40-narozneniny>>.

Moje pastelka: časopis – hračka pro zábavu a poznávání. Praha: ETC PUBLISHING, s. r. o., 1994. č. 1. ISSN 1210-941X.

Newsstand. [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<<http://www.newsstand.co.uk/106-General-Magazines/5184-Subscribe-to-BUSYTIME-Magazine-Subscription.aspx>>.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

Panini Comics. [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://www.paninicomics.co.uk/web/guest/catalogues/collection_detail?id=42360>.

Pastelka. In: *Facebook* [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z WWW:
<<http://www.facebook.com/casopis.pastelka?sk=info>>.

Pastelka. Třebíč: YASHICA s. r. o., 2012, č. 2. ISSN 1212-6462.

Prinzessin Lillifee – Magazine. [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW:
<<http://www.prinzessinlillifee.de/zauberhafte-ueberraschungen/magazin/>>.

Prinzessin Lillifee. Münster: Coppenrath, 2012, č. 1.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. ISBN 80-87000-00-5.

RVP Metodický portál wiki. Pedagogický lexikon. [online]. Poslední aktualizace 11. 4. 2011. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:
<http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogický_lexikon/K/Kurikulárn%C3%AD_reforma>.

Shuníčko. Praha: Mladá fronta, 2012, č. 1. ISSN 0231-7222.

ŠMARDOVÁ, Vlasta a Jiřina BEDNÁŘOVÁ. *Školní zralost: co by dítě mělo umět před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2569-4.

ULIČNÝ, Oldřich. *Prostor pro jazyk a styl*. Praha: Albatros, 1987.

URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 99. XX. století*. Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-185-9.

Výzkumný ústav pedagogický. Praha. [online] © 2010. [cit. 2012-01-09]. Dostupné z WWW:

<<http://www.vuppraha.cz/ramcove-vzdelavaci-programy/predskolni-vzdelavani>>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Předloha dotazníků

Příloha č. 2 – Časopis Mateřídouška

Příloha č. 3 – Časopis Sluníčko

Příloha č. 4 – Časopis Pastelka

Příloha č. 5 – Časopis Méd'a Pusík, Bobík, Dáda

Příloha č. 6 – Časopis Barbie, Bořek Stavitel

Příloha č. 7 – Zahraniční periodika

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kristýna Nováková
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Bartoňová
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Obsahová analýza časopisů určených pro předškolní věk s přihlédnutím k požadavkům vzdělávání vymezených v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání
Název v angličtině:	Content analysis of magazines for preschool age with regard to requirements of education defined in the Framework education program for preschool education
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá obsahovou analýzou časopisů, které jsou určeny pro děti předškolního věku. První kapitola teoretické části je věnována Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání a jeho provázanosti s časopisy pro děti. V druhé kapitole je přiblížen dětský časopis z pohledu média a třetí kapitola se zabývá historií české časopisecké tvorby pro děti. Praktická část obsahuje průzkum trhu s dětskými časopisy, srovnání zahraničních periodik s českými a analýzu časopisů pro děti předškolního věku. Dále obsahuje dotazníkové šetření, pomocí kterého je zkoumána využitelnost dětských časopisů k edukaci dětí.
Klíčová slova:	obsahová analýza, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, předškolní věk, dětský časopis, médium, edukace, historie dětských časopisů, současné dětské časopisy, zahraniční časopis
Anotace v angličtině:	This Bachelor's thesis deals with the content analysis of magazines for preschool age. The first chapter of the Theoretical part is devoted to the Framework education program for preschool education and its coherence with magazines for children. The second chapter describes the children's magazine from the perspective of media and the third chapter deals with the history of czech magazines for children. The Practical part includes market research with children's magazines, comparison of foreign and czech magazines and content analysis of magazines for preschool age. This part also includes questionnaire research by means of which is examined educational usefulness of children's magazines.
Klíčová slova v angličtině:	content analysis, Framework education program for preschool education, preschool age, children's magazine, medium, education, history of children's magazines, actual children's magazines, foreign magazine
Rozsah práce:	73stran, 113 339 znaků, 7 příloh

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Předloha dotazníků Příloha č. 2 – Časopis Mateřídouška Příloha č. 3 – Časopis Sluníčko Příloha č. 4 – Časopis Pastelka Příloha č. 5 – Časopis Méd'a Pusík, Bobík, Dáda Příloha č. 6 – Časopis Barbie, Bořek Stavitel Příloha č. 7 – Zahraniční periodika
Jazyk práce:	český